

Kerkenbeleidsplan 2025 – 2031

Juridische overwegingen

- Decreet van 7 mei 2004 betreffende de materiële organisatie en werking van de erkende erediensten.
- Decreet van 22 oktober 2021 tot regeling van de erkenning van lokale geloofsgemeenschappen, de verplichtingen van de besturen van de eredienst en het toezicht daarop, en tot wijziging van het decreet van 7 mei 2004 betreffende de materiële organisatie en werking van de erkende erediensten.
- Bisschoppelijk decreet van 15 augustus 2016 houdende opheffing van de dekenaten Eeklo, Evergem, Maldegem en Zomergem en tot oprichting van het dekenaat Eeklo, waarbinnen alle parochies van de vier voormalige dekenaten worden opgenomen.
- Bisschoppelijk decreet van 8 november 2019 waarbij de vijf parochies van Maldegem werden samengevoegd tot één nieuwe pastorale parochie, Heilige Drie-eenheid.
- Conceptnota van 24 juni 2011 van Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, betreffende een toekomst voor de Vlaamse parochiekerk.
- Richtlijnen van 8 november 2012 van de Vlaamse bisschoppen voor het gebruik van de parochiekerken.
- Belgische bisschoppenconferentie van 27 juni 2019 betreffende het kerkgebouw – betekenis en toekomst.
- Jaarrapport van 2019 van de Belgische bisschoppenconferentie betreffende de Katholieke Kerk in België.
- Visienota van 16 juli 2021 betreffende beleidsmaatregelen voor de her- en nevenbestemming van parochiekerken in Vlaanderen, zoals opgemaakt door Bart Somers, Vlaams minister van financiën en begroting, wonen en onroerend erfgoed, en Matthias Diependaele, Vlaamse minister van binnenlands bestuur, bestuurszaken, inburgering en gelijke kansen.
- Kerkenbeleidsplan voor de parochiekerken van Maldegem, zoals in 2017 goedgekeurd door het centraal kerkbestuur, het bisdom, de gemeenteraad en het agentschap onroerend erfgoed.
- (Overleg van 7 juli 2023 tussen het centraal kerkbestuur en het gemeentebestuur, waarbij het centraal kerkbestuur de definitieve tekst voor het kerkenbeleidsplan 2023-2025 heeft vastgelegd, maar nooit tot een officieel door de verschillende overheden ondertekend erkend document werd.)
- Opheffing parochie St. Jozef en samenvoeging bij de parochie St. Barbara te Maldegem. Bisschoppelijk decreet van 20 januari 2023.
- Onttrekking aan de eredienst van de kerk Sint Jozef Donk. Bisschoppelijk decreet van 20 januari 2023
- Opheffing parochie St. Adrianus en samenvoeging bij de parochie St. Barbara te Maldegem. Bisschoppelijk decreet van 30 januari 2023.
- Opheffing parochie St. Petrus en Paulus en samenvoeging bij de parochie St. Barbara te Maldegem. Bisschoppelijk decreet van 30 januari 2023.
- Opheffing parochie St. Vincentius à Paulo en samenvoeging bij de parochie St. Barbara te Maldegem. Bisschoppelijk decreet van 30 januari 2023.
- Ministerieel besluit van 13/12/23, houdende de erkenning van de samenvoeging van de erkende lokale geloofsgemeenschappen "Sint Adrianus", "Sint-Jozef", "Sint Vincentius à Paulo" en "Sint Petrus en Sint Paulus" te Maldegem met de erkende lokale geloofsgemeenschap "Sint Barbara" te Maldegem. De kerkfabriek "Sint-Barbara" is het te behouden bestuur. De nieuwe naam van de parochie die door de samenvoeging ontstaat, luidt: Heilige Drie-eenheid.

- Onttrekking aan de eredienst van de kerk Sint Petrus en Sint Paulus te Middelburg. Bisschoppelijk decreet van 20 december 2024.

Feiten

- Op datum van 21 oktober 2018 werd een nieuwe pastoor-moderator aangesteld, ter vervanging van de pastoor-moderator EH De Paepe en pastoor Vandewalle, respectievelijk de parochies Maldegem, Adegem en Kleit, en voor de parochies Donk en Middelburg.
- Een nieuwe parochieploeg werd op 8 december 2019 aangesteld, ter vervanging van de vijf vroegere parochieploegen. Zo werd de pastorale eenmaking van de vijf Maldegemse parochies gerealiseerd.
- Op 3 juli 2021 diende de parochieploeg een voorstel in bij het bisdom om de vijf juridische parochies op te heffen en samen te voegen tot één juridische parochie, én om naast de kerk van Maldegem-centrum nog een tweede kerk te behouden voor de eredienst, meer bepaald de kerk van Kleit.
Dit voorstel is voornamelijk uitgewerkt binnen de schoot van de parochieploeg, zonder een uitgebreide consultatie of overleg met de kerkfabrieken en/of de gemeente. Het besluit werd wel voorafgaand aan het indienen bij het bisdom voorgelegd aan de kerkfabrieken op 21 juni 2021 en aan de gelovigen op 27 juni 2021.
- Op 9 september 2021 werd aan de vijf kerkfabrieken door het bisdom een advies gevraagd omtrent de opheffing van de parochies en de samenvoeging met de Sint-Barbaraparochie. Tevens werd advies gevraagd aan de kerkfabrieken van de HH Petrus en Paulus en Sint-Jozef voor de onttrekking aan de eredienst.
Dit resulteerde in een gunstig advies van de kerkfabrieken van Maldegem en Donk en een geargumenteed ongunstig advies van de kerkfabrieken van Adegem, Kleit en Middelburg.
- Op 20 januari 2023 verscheen het bisschoppelijk decreet aan de eredienst van de parochiekerk Sint-Jozef en de opheffing van deze parochie en de samenvoeging met de parochie Sint-Barbara.
- Op 30 januari 2023 volgden de bisschoppelijke decreten tot opheffing van de parochies Sint-Adrianus, Sint-Vincentius a Paulo en Sint-Petrus en Paulus, en de samenvoeging met de parochie Sint-Barbara. De naam van de parochie die door samenvoeging ontstaat, luidt: Heilige Drie-eenheid.
- Via bezwaarschrift vroeg de kerkfabriek van Middelburg een opschorting van het decreet, omwille van de bezorgdheid voor een actieve betrokkenheid van de lokale gemeenschap bij voornamelijk de herbestemming van de kerk, maar de argumenten werden door het bisdom niet weerhouden.
- De bisschoppelijke decreten treden pas in werking op datum van de inwerkingtreding van het besluit van de Vlaamse Regering betreffende de erkenning van de opheffing van voormelde parochies en de samenvoeging met de parochie Sint-Barbara tot de nieuwe parochie Heilige Drie-eenheid.
- De actualisatie van het kerkenbeleidsplan van 2017 werd overlegd in samenspraak met vertegenwoordigers van het centraal kerkbestuur, de kerkfabrieken, de parochieploeg, de door het erkend representatief orgaan aangestelde verantwoordelijke van de parochie en het gemeentebestuur van Maldegem. Hiertoe werden overlegmogelijkheden georganiseerd, waarop telkens aan de betrokken aanwezigen is gevraagd de voorstellen in het kader van deze actualisatie voor te leggen aan hun bestuursorgaan en het resultaat van deze besprekingen terug te koppelen naar de werkgroep, belast met de actualisatie van het

kerkenbeleidsplan. Deze actualisatie van 7 juli 2023 werd niet doorgestuurd naar het bisdom en is dus nooit officieel goedgekeurd door de hogere overheden.

- Verkoop van de St. Jozefkerk te Donk op 29 april 2024.
- Opmaak nieuw kerkenbeleidsplan mei 2025, in samenwerking met het gemeentebestuur en verder gewerkt op de actualisatie van juli 2023.

Argumenten

- Elke kerk is een baken binnen de deelgemeente en als gebouw dusdanig beeldbepalend voor de dorpskernen.
- Voor de kerk van Middelburg werd in november 2020 een *ontwerpend haalbaarheidsonderzoek inzake de transformatie van het kerkgebouw voor herbestemming* opgemaakt, dat de basis vormt voor de toekomstige herbestemming van de kerk.
- In samenspraak met de parochieploeg werd dan ook gezocht voor een herbestemming, die
 - enerzijds conform de bisschoppelijke aanbevelingen omtrent een bestemming die waardig is en niet kwetsend voor de gevoelens van de gelovigen, en
 - anderzijds tegemoet komt aan de verwachtingen van de lokale leefgemeenschap omtrent het gebruik en de beeldbepalende plaats binnen de ruimtelijke omgeving.
- Vermits de kerk van Sint-Barbara de hoofdkerk voor de parochie Maldegem blijft, is er weliswaar plaats voor valorisatieprojecten, maar blijft de liturgie primordiaal.
- Waar in 2017 de keuze voor een tweede kerk ten behoeve van de liturgische erediensten nog voorkeur werd gemaakt voor de Sint-Adrianuskerk te Adegem, opteert de parochieploeg nu in samenspraak met de kerkfabriek Heilige Drie-eenheid voor de kerk van Sint-Vincentius à Paulo te Kleit. Met als argumentatie:
 - De kerk kan een aanvullende functie en versterking betekenen voor het aanpalende bedevaartsoord, toegewijd aan O. L. Vrouw, en de bijhorende Sint-Ritakapel
 - De kerk kan zo beter dan de andere kerken de rol vervullen van een laagdrempelig onthaal- en ontmoetingspastoraal
 - De kerk van Kleit past in het kader van de geloofsbelevens en de organisatie van de liturgie beter in een geografisch spreidingsplan voor het dekenaat Eeklo, gelet op de nabijheid van de kerk van Sint-Antonius van Padua te Balgerhoeke-Eeklo ten opzichte van de Sint-Adrianuskerk.
- Vermits de draagkracht voor de parochie H. Drie-eenheid te klein is geworden, is het pastoraal aangewezen om in de nabije toekomst slechts twee kerkplekken te behouden om een onthalende geloofsgemeenschap op een waardige en kwaliteitsvolle wijze te kunnen blijven waarborgen.
- Onttrekking aan de eredienst van de kerk St. Petrus en St. Paulus. In het onttrekkingsdecreet wordt reeds verwezen naar de St. Vincentius à Paulokerk te Kleit. "De gelovigen kunnen zich voor de deelname aan de zondags- en andere vieringen richten naar de Sint-Barbarakerk in Maldegem-Centrum en de Sint-Vincentius a Paulokerk in Maldegem-Kleit.

1. Inleiding

1.1. De plaats van onze kerken binnen onze gemeente

De gemeente Maldegem ligt op de grens van Oost-, West- en Zeeuws-Vlaanderen en telt eind 2022 bijna 25.000 inwoners. Op het vlak van oppervlakte is Maldegem een van de grootste gemeenten van Vlaanderen.

Op het grondgebied van de gemeente Maldegem zijn er vijf belangrijke leefkernen: Adegem, Donk, Kleit, Maldegem en Middelburg. Deze leefkernen verschillen in grootte en bevolkingsaantal: Adegem en Maldegem zelf tellen meer dan respectievelijk 6.500 en 13.500 inwoners, Kleit zowat 2.700 en de Donk en Middelburg situeren zich eerder in een inwonersaantal tussen de 500 en 1.000 inwoners. We kunnen dus concluderen dat Maldegem twee grote leefkernen telt, naast drie kleine leefkernen.

Elke leefgemeenschap beschikt over één kerkgebouw. Behalve Donk, de kerk is verkocht op 29 april 2024. De kerken Adegem, Kleit en Maldegem functioneren als liturgisch gebruik. De kerk van Middelburg zit in de fase van herbestemming.

Binnen het kader van de profilering van de Vlaamse gemeenten en steden wordt Maldegem omschreven als een *landelijke gemeente met een sterk vergrijzing*.

1.2. Het administratief traject

Begin 2016 is op vraag van het gemeentebestuur een werkgroep samengesteld om een traject uit te stippelen voor de opmaak van een kerkenbeleidsplan in Maldegem. Begin 2017 werd dan contact opgenomen met het bisdom voor een verdere verfijning. Het Kerkenbeleidsplan werd goedgekeurd in de gemeenteraad van 29 juni 2017.

Vanaf 2019 werd werk gemaakt van de pastorale éénmaking van de vijf parochies.

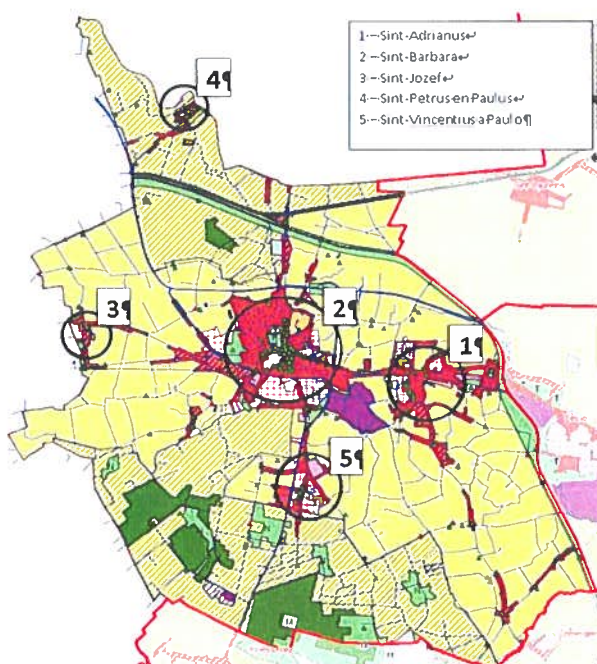
- Bij bisschoppelijk decreet van 8 november 2019 werd de nieuwe parochie vastgelegd en de nieuwe parochienaam boven de doopvont gehouden: Heilige Drie-eenheid.
- Op 8 december 2019 werd de nieuw parochieploeg aangesteld en is er pastoraal gezien nog slechts één parochie. En zo wordt er ook pastoraal gedacht en gewerkt om de beleidsvisie van het bisdom concreet te maken.
- Op 20 en 30 januari 2023 keurde monseigneur Lode Van Hecke de bisschoppelijke decreten goed waarbij de parochies Sint-Jozef, Sint-Vincentius, Sint-Petrus en Paulus en Sint-Adrianus worden samengevoegd bij de parochie Sint-Barbara, en waarbij de nieuwe parochie de naam 'Heilige Drie-eenheid' zal dragen. De bisschoppelijke decreten treden in werken van zodra de Vlaamse Regering haar goedkeuringsbesluit heeft uitgevaardigd.
- Op 13 december 2024 werd bij ministerieel besluit de juridische eenmaking van de vijf parochies een feit.

1.3. De kerken binnen het kerkenbeleidsplan van de gemeente Maldegem

In dit kerkenbeleidsplan beperken we ons tot de kerken, gelegen op het grondgebied van de gemeente Maldegem. Tussen haakjes vindt u het bewonersaantal, zoals vastgesteld op 23 november 2022.

- Sint-Adrianus (Adegem) (6.557) ¹
- Sint-Barbara (Maldegem) (13.545)
- Sint-Jozef (Donk) (996)
- Sint Petrus- en Paulus (Middelburg) (589)
- Sint-Vincentius à Paulo (Kleit) (2.718)

De kerken van Sint-Adrianus en Sint-Barbara zijn eigendom van de gemeente, de overige kerken Kleit en Middelburg zijn eigendom van kerkfabriek H. Drie-eenheid.

2. Inventaris van ons kerkelijk bouwkundig erfgoed

De kerken in onze gemeente Maldegem zijn niet alleen een ontmoetingscentrum voor de gelovigen, het zijn ook gebouwen met een historische en bouwkundig erfgoedwaarde. Ze werden allen opgenomen als bouwkundig erfgoed in het vaststellingsbesluit van 5 oktober 2009.

Aan de hand van de *inventaris van het bouwkundig erfgoed* (consultatiedatum 13 december 2016) schetsen we hierbij een de architectuurhistorische en artistieke waarde van elke kerk. Deze inventaris werd opgemaakt aan de hand van meerdere publiek toegankelijke bronnen en op de beschermingsbesluiten, genomen voor deze gebouwen.

¹ inclusief de wijk Kruipuit die tot voor kort deel uitmaakte van de parochie Sint-Jans Onthoofding te Oostwinkel-Lievegem en exclusief de wijk thv Balgerhoeke die deel uitmaakt van de parochie Sint-Antonius te Balgerhoeke-Eeklo)

2.1. Sint-Adrianus (Adegem)

Identificatie

- Naam
kerk Sint-Adrianus
- Geografische ligging
Adegem Dorp z.n., 9991 Maldegem
- Plaats in kerkelijke structuur
 - Bisdom Gent
 - Dekenaat Eeklo (sedert 15 augustus 2016)
 - Parochie Heilige Drie-eenheid
- Eigenaar
gemeentebestuur Maldegem
- Gebruiker
parochie Heilige Drie-eenheid en kerkfabriek Heilige Drie-eenheid
- Bescherming(en)
 - Toren: 3 juni 1942
 - Zuidelijk transept en aansluitende westmuur: 28 mei 1962
- Vastgesteld bouwkundig erfgoed
 - De Sint-Adrianuskerk
 - Van Peteghemorgel

Bronnen

- Agentschap Onroerend Erfgoed 2017: Parochiekerk Sint-Adrianus, Inventaris Onroerend Erfgoed, <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/49677> (geraadpleegd op 17 januari 2017).
- Katlijn Vanhulle. Parochiekerk Sint-Adrianus, Adegem [deelgemeente in gemeente Maldegem - BE] ([1200]-). In: ODIS. Record last modified date: 1 september 2014. Available from World Wide Web: http://www.odis.be/lnk/OB_2320

Algemeen

De toren is beschermd als monument bij Besluit van de Secretaris-generaal van 3 juli 1942, de zuidelijke transeptarm en de aansluitende westmuur zijn beschermd bij Koninklijk Besluit van 28 mei 1962. De kerk is opgenomen als bouwkundig erfgoed in het Besluit van de Administrateur-generaal houdende de vaststelling van de inventaris van het bouwkundig erfgoed (geldig sedert 5 oktober 2009).

De kerk was oorspronkelijk voorzien van een omringend kerkhof met een ommegang van Sint-Godelieve, de tweede patrones van de toenmalige gemeente Adegem, en werd afgesloten door een bakstenen muur en een monumentaal ijzeren hek van 1867. In 1968 werd een nieuwe begraafplaats ten westen achter de kerk in gebruik genomen. Later werd het oude kerkhof ontruimd en in 1984 heraangelegd en voorzien van groenaanleg met behoud van het hek, de ommegang, een waterput, een Heilig Hartbeeld en een beeld van Onze-Lieve-Vrouw van Banneux van 1960. De zes gerestaureerde bakstenen ommegangkapelletjes van de Heilige Godelieve, opgericht in 1897, bevatten in beglaasde nissen taferelen in terracotta van beeldhouwer Jozef Borrenberge (Oostakker). Het bronzen Heilig Hart beeld van J. Vits, daterend van 1929, stond

voorheen voor de kerk en werd in 1981 verplaatst links naast de kerk in een vereenvoudigd architecturaal kader. De gemetselde waterput daterend van 1723, oorspronkelijk net buiten de begraafplaats, werd eveneens verplaatst.

Historiek

De kerk was vermoedelijk oorspronkelijk een houten kerk en is reeds vermeld in een tekst van het Brugse Vrije uit de periode 1019-1030. De parochie werd voor het eerst vermeld in 1227. De tiendheffers waren het kapittel van Harelbeke en de jezuïeten van Brugge, als erfgenamen van de abdij van Zoetendale. De parochie ressorteerde tot 1589 onder het bisdom Doornik, aartsdiaconie Brugge, dekenij Aardenburg. Nadien ressorteerde de kerk onder het bisdom Brugge en vanaf 1802 bisdom Gent, dekenij Eeklo.

De kerk was oorspronkelijk toegewijd aan Onze-Lieve-Vrouw. Vermoedelijk vanaf het begin van de 17de eeuw is de kerk toegewijd aan de Heilige Adrianus.

De eerste stenen kerk, een laatromaanse kruiskerk, werd vermoedelijk gebouwd circa 1200. Gedurende de volgende eeuwen waren er diverse verbouwingen en restauraties noodzakelijk, ondermeer na de vernielingen in de beginperiode van de godsdienstoorlogen:

- het koor werd uitgebreid met een driesijdige apsis
- het transept en zijbeuken werden hoger opgetrokken.
- Bouw van een Onze-Lieve-Vrouwekapel
- In 1544-45 bouw van twee portalen.
- Door brand en godsdiensttroebelen vernield in 1575-1578.
- In 1630 wederopbouw van de Onze-Lieve-Vrouwekapel.
- In 1648 restauratie van de benedenkerk.
- In 1664 plaatsing van een nieuw hoofdaltaar voor een dichtgemetseld venster.
- Talrijke herstellingswerken in de 18de eeuw.

In 1842 werd de kerk gesloopt met uitzondering van de toren en het transept. Er werd een nieuwe, grotere kerk gebouwd onder leiding van de Gentse architect Louis Minard met behoud van de oude kruisingstoren en transept als nieuwe voorgevel ten oosten, waardoor de nieuwe kerk nu westelijk is georiënteerd. Aannemer was L. De Vreese. De eerstesteenlegging vond plaats op 11 juli 1842. Na de voorlopige wijding op 1 november 1843, werd de kerk definitief ingewijd op 16 juli 1849.

Er waren ook herstellingswerken noodzakelijk na beide wereldoorlogen. In 1963-1965 volgde de restauratie van de toren, in 1979-1980 de restauratie van de oude zuidelijke transeptarm door architectenbureau Bressers. In 1981-1982 volgt de restauratie van het schip. In 2007-2008 werden de glasramen gerestaureerd en in 2010 werd het gerestaureerde Van Peteghemorgel plechtig ingespeeld. Nadien volgden nog diverse onderhouds- én investeringswerken.

Beschrijving

De kerk is opgetrokken uit baksteen op gecementeerde plint, de romaanse kruisingstoren opgetrokken uit veldsteen en Rijnlandse tufsteen voor waterlijsten, bogen en pilasters en Doornikse hardsteen voor de zuiltjes en kapitelen. Het onderste deel van de zuidelijke transeptarm is eveneens gemetseld in veldsteen.

De plattegrond vertoont een driebeukige transeptloze kerk met een schip van zes traveeën, een koor van één travee met halfronde apsis ingeschreven in een vijfzijdige sluiting, een sacristie en berging aan weerszij van het koor, een inkomportaal onder de vroegere kruisingstoren, een doopkapel (nu ook weekkapel) en de Heilige Godelievekapel in het uitspringend voormalig transept.

De Romaanse toren, oorspronkelijk een kruisingstoren, dateert uit de 12de eeuw. Het is een achtkantige toren op vierkante basis met twee geledingen gescheiden door een waterlijst. De overgang van vierkant naar achtkant gebeurde bij middel van trompen die aan de buitenzijde half piramidaal afgedekt zijn. Op de eerste geleding versierd met een rondbogige blindnissen waarin drie kleinere rondboognisjes. De bekronende waterlijst is doorgetrokken tot kordon. De klokkenkamer heeft rondboogvormige galmgaten met een deelzuiltje van Doornikse hardsteen, eveneens met doorgetrokken waterlijst. De gootlijst rust op houten klossen. In de torenkap zijn er drie wijzerplaten van het uurwerk, aangebracht in 1833.

De huidige voorgevel met inkompartij is verwerkt in het vroegere transept met kruisings-toren. Voor de oude gevels werd een bakstenen parement geplaatst bij het bouwen van de nieuwe kerk in 1842. Het centrale portaal met rondboogpoort onder de toren is afgewerkt met een driehoekig fronton. In de oculus in het fronton is een herdenkingssteen aangebracht van de bouw van de nieuwe kerk door pastoor S. Van Herreweghe en burgemeester J. De Weert. De waaier van de deur is vernieuwd bij de restauratie. Links naast de deur is er een herdenkingsplaat voor pater E. Herrebaut van 1949. De linkerzijtravee bevat een rondboognis met beeld van Heilige Lucas, geschonken door pastoor L. Vereecke in 1924, ernaast de gedenkstenen voor gesneuvelden uit Eerste en Tweede Wereldoorlog. De rechterzijtravee heeft een overluidende calvarie van Mathias Zens (geplaatst voor de gedichte rondboognis): een gekruisigde Christus met beelden van Maria en Johannes, geplaatst in 1890, boven een vagevuur achter tralie, geplaatst in 1891. Links en rechts van de calvarie staan respectievelijk twee arduinen herdenkingsstenen "hulde aan de gesneuvelde makkers van het 7e Regiment jagers te voet" en "De Verbroedering Karabiniers Afd. Vlaanderen" gesneuveld in de Tweede Wereldoorlog. Deze herdenkingsstenen werden aangebracht in de jaren 1950.

In de zuidelijke transeptgevel is het onderste, romaanse deel van veldsteen, met een gedicht korfboogvormig deurtje; erboven bakstenen metselwerk uit 16de en 18de eeuw, met een hoog spitsboograam met drieledige bakstenen maaswerk, nieuw aangebracht bij de restauratie in 1980. De noordelijk transeptarm kreeg een nieuw bakstenen parement. Zijgevels geritmeerd door bakstenen lisenen waartussen eenvoudige rondboogvormige vensters. Blinde koorafsluiting.

Interieur

Bepoeterd en egaal geschilderd, oorspronkelijk met neoclassicistische decoratie, in 1960 werd het koor decoratief beschilderd. Inkomportaal, vroegere basis van vieringtoren, met vier nog zichtbare spitsboogvormige doorgangen. Schip geritmeerd door rondboogarcade van scheibogen op thans gemarmerde Toscaanse zuilen op veelhoekig basement en met lijstkapiteel. Middenbeuk onder witgepleisterd tongewelf. Zijbeuken met gepleisterde gedrukte kruisgewelven aanzettend op wandpilasters. Koor beschilderd met talrijke religieuze symbolen tegen een rode achtergrond, naast de vensters de vier evangelisten, in apsis engelfiguren. Koorgewelf beschilderd met calvarie, God de Vader en aanbiddende engelen, halve koepel boven

koorafsluiting met geschilderde gordelbogen met acanthusranken waartussen engelen en het Lam Gods; gesigneerd en gedateerd Oscar Hoge, 1960.

Zes glasramen met figuratieve voorstellingen, gerestaureerd in 2006:

- Onze-Lieve-Vrouw schenkt de rozenkrans aan de Heilige Dominicus Guzman, 1883;
- de Heilige Familie, 1897;
- De Wurging van de Heilige Godelieve, 1906, van J. Dobbelaere;
- De Goede Herder, 1936;
- Heilig Hart, 1907;
- Heilige Adrianus, gedateerd en gesigneerd, 1960, Olivier Ganton (Gent), naar ontwerp van O. Hoge.

Schilderijen:

- "Heilige Adrianus" boven het hoofdaltaar; "
- Onze-Lieve-Vrouw schenkt de schapulier aan de Heilige Simon Stock", van Jozef Pauwels (Gent), 1847 boven zuidelijk zijaltaar;
- Heilige Hubertus, boven noordelijk zijaltaar gesigneerd en gedateerd van Th. De Heuvel (Eeklo) van 1848.

Beeldhouwwerken:

- Houten beeld van de Heilige Adrianus boven het hoogaltaar, geschonken door ridder K. Stroo (Eeklo);
- twee wit geschilderde houten beelden op sokkel van de Heilige Petrus en de Heilige Paulus, aan de pilasters in het koor;
- tien witte plaasteren heiligenbeelden op sokkels, opgehangen aan de muurpilasters tussen de vensters;
- kruisbeeld, polychrome beelden van Het Heilig Hart van Onze-Lieve-Vrouw en het Heilig Hart van Jezus, in lichtkrans op houten sokkel;
- polychrome beelden van Heilige Antonius, Heilige Theresia van Lisieux, Onze-Lieve-Vrouw van Lourdes geschonken door de familie De Vadder na de bevrijding van 1918;
- beeld van de lokale kunstenaar Serafien Goethals van Onze-Lieve-Vrouw van het Heilig Hart op het Onze-Lieve-Vrouwealtaar en
- beeld van Heilige Adrianus.

Meubilair:

- Houten portiekaltaren, gepolychromeerd en verguld.
- Hoofdaltaar toegewijd aan Heilige Adrianus, door architect - beeldhouwer Karel Bruggeman, geschonken in 1860 door ridder Stroo uit Eeklo;
- zuidelijk zijaltaar van Onze-Lieve-Vrouw; noordelijk zijaltaar van Heilige Hubertus, circa 1850.
- Twee eiken koorbanken uit 19de eeuw.
- Communiebank, eik, met negen panelen met gesculpteerde zinnebeelden en motieven, uit midden 19de eeuw, één der panelen is hergebruikt in nieuw altaar.

- Preekstoel vervaardigd door Petrus Johannes Vyncke, geplaatst in 1828, bij de bouw van de nieuwe kerk herplaatst;
- in 1960 aangebrachte symbolische voorstellingen van de vier evangelisten en de Pelikaan die zijn jong voedt op de kuip,
- eiken beeld onder de preekstoel, allegorie van het Geloof;
- hekwerk rond de preekstoel geplaatst in 1861.
- Vier biechtstoelen:
 - een rijkelijk gesculpteerde eiken biechtstoel uit de 17de eeuw met op het middenvak voorstelling van "doek van Veronica" (zuidbeuk);
 - een biechtstoel met cartouche van Heilige Petrus en inscriptie "Gejont door heer ende mr Andries Hemerick 1732" (noordbeuk),
 - twee gelijke biechtstoelen in noord- en zijbeuk met in midden Heilige Geest in de gedaante van een duif, de biechtstoel in de noordbeuk is een kopie van 1960.
- Kerkmeestersbanken in de zijbeuken uit de 18de eeuw.
- Het geklasseerde, 18de-eeuws orgel uit de oude kerk, oorspronkelijk van De la Hayes, in de 19e eeuw onderhouden door de families Van Peteghem en Hooghuys, werd vernieuwd in 1906 door de firma Anneesens. Het orgel werd opnieuw verbouwd (geëlectrificeerd) door de firma Loncke in 1953. In opdracht van de kerkfabriek, en gesubsidieerd door de Vlaamse Gemeenschap, de Provincie en de gemeente Maldegem, werd het orgel tussen 2008 en 2010 volledig verbouwd en gerestaureerd door de firma Jan Lapon uit Diksmuide. Het prachtig barokorgel werd feestelijk ingespeeld op 31 oktober 2010 door dhr. Edward De Geest, organist-titularis van de Sint-Baafskathedraal van Gent.
- De balustrade van het doksaal dateert dezelfde periode.
- Marmeren en arduinen doopvont met koperen deksel, volgens een inscriptie in de rand geschonken door Matthias Valcke (1597-1662) in 1662.
- Geschilderde kruisweg gesigneerd en gedateerd door J. Van Haeren (Gent) van 1838.

In de rechtermuur van het inkomportaal is de enige oude grafsteen uit de oude kerk, grafsteen van pastoor Joets, verwerkt. In de doorgangen naar de doopkapel en de Heilige Godelievekapel, bevinden zich de grafzerken van de familie Willems.

2.2. Sint-Barbarakerk (Maldegem)

identificatie

- Naam
kerk Sint-Barbara
- Geografische ligging
Marktstraat 2, 9990 Maldegem
- Plaats in kerkelijke structuur
 - Bisdom Gent
 - Dekenaat Eeklo (sedert 15 augustus 2016)
 - Parochie Heilige Drie-eenheid
- Eigenaar
gemeentebestuur Maldegem

- Gebruiker
Parochie Heilige Drie-eenheid en kerkefabriek Heilige Drie-eenheid
- Bescherming(en)
 - Orgel: 19 augustus 1980
 - Kerk: 30 september 1991
 - Dorpsgezicht: 10 februari 1981

Bronnen

- Agentschap Onroerend Erfgoed: Parochiekerk Sint-Barbara, Inventaris Onroerend Erfgoed [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/50564> (geraadpleegd op 12 oktober 2016).
- Dimitri Stevens. Parochiekerk Sint-Barbara, Maldegem [gemeente in arrondissement Eeklo - BE] ([1050]-). In: ODIS. Record last modified date: 1 september 2014. Available from World Wide Web: http://www.odis.be/lnk/OB_2777

Algemeen

De kerk is als monument beschermd door het Ministerieel Besluit van 30 september 1991. De kerk is opgenomen als bouwkundig erfgoed in het Besluit van de Administrateur-generaal houdende de vaststelling van de inventaris van het bouwkundig erfgoed (geldig sedert 5 oktober 2009). Het orgel van de kerk was reeds beschermd als monument bij Koninklijk Besluit van 19 augustus 1980.

De kerk behoort tot het beschermd dorpsgezicht, zoals bepaald door het Koninklijk Besluit op datum van 10 februari 1981.

Historiek

Recente studies over de bouwgeschiedenis van de kerk naar aanleiding van de restauratieschetsen het ontstaan van de parochie midden 9de eeuw binnen de fiscus Madlingem, of het grafelijk domein, met de schenking van het patronaat door Lodewijk de Vrome aan de bisschop van Doornik. In 1027 werden de inkomsten door bisschop Harduin geschonken aan de graven van Vlaanderen. In 1063 schenkt Boudewijn van Rijsel op zijn beurt het patronaat aan het door hem gestichte kapittel van Harelbeke. Vermoedelijk werd een eerste stenen kerkgebouw met basilicale aanleg en een kruisingstoren opgetrokken in de 11de eeuw. Kroniekschrijvers vermelden het bouwen of herbouwen van een aantal Sint-Pieterskerken waaronder die van Maldegem door Robrecht De Fries na zijn overwinning te Kassel in 1071. Materiële getuigen hiervan zijn tot op heden echter nog niet teruggevonden.

De vroegste, teruggevonden vermelding van een pastoor dateert van 1186. Het oudste deel van de huidige kerk, namelijk de vierkante basis van de kruisingstoren klimt op tot het midden van de 13de eeuw en is volgens de kroniekschrijvers het enige deel van het basilicale kruiskerkje dat de vernielingen door de Fransen in 1300 overleefde. Naar stijl en materialen en vergelijking met andere 13de-eeuwse torenconstructies zoals in Damme, Lissewege en Sint-Anna ter Muiden bij Sluis, is de toren tot de baksteengotiek van de Vlaamse kuststreek te rekenen. Het huidige hoogkoor met vijfzijdige sluiting zou teruggaan tot het einde van de 14de of het begin van de 15de eeuw. Eind 15de of begin 16de eeuw zou het zuidelijke koor vergroot worden tot het huidige Sint-Barbarakoer en is vermoedelijk de omvorming van basilicale kerk tot hallenkerk begonnen. De afbeelding op de kaart van het Brugse Vrije door Pourbus van 1571, geeft de

toestand van de kerk weer juist vóór de verwoestingen door de beeldenstormers in 1578-79, waarbij de beuken zwaar beschadigd werden. Rekeningen vermelden een eerste restauratiecampagne met werken aan de kruisbeuken en de Sint-Barbara- en Sint-Sebastiaanskapel in 1618-20. Volgens archiefdocumenten werd de achthoekige torengeleding gebouwd in 1639 door de Brugse aannemer Joris Aerts en betaald door inkomsten van een octrooi op bier en wijn dat het kerkbestuur hiervoor mochten innen vanwege het Brugse Vrije vanaf 1631. In 1640 werd het oostelijk deel van de kerk afgewerkt. Door gebrek aan middelen en weigering van het kapittel van Harelbeke, die als tiendheffers mee moesten betalen, bleef het westelijk deel als een ommuurde zaal in open lucht tot eind 18de eeuw ongebruikt. Op voorstel van de Raad van Vlaanderen mocht de Wet van Maldegem uiteindelijk in 1776 een plan tot herstelling van de volledige kerk laten opmaken. Een eerste voorstel van Emanuel Van Speybrouck en Seijs uit Brugge werd afgewezen. De Gentse experts Louis 't Kindt en Jean-Baptist Simoens maakten een nieuw bouwfysisch verslag en tekenden de plannen voor de wederopbouw van de beuken, die werden goedgekeurd op 31 juli 1777. Het bestek werd opgemaakt door architect Dregghe (F. Drieghe?) uit Gent. Het metselwerk werd uitgevoerd door Van Canneyt en Hoestenburg uit Brugge. Deze werken omvatten het bewaren en iets hoger opmetselen van de buitenmuren, nieuwe Toscaanse zuilen en pilasters, scheibogen, steekboogvormige vensters, gestucte overwelling en nieuwe afzonderlijke bedaking. Een nieuw doksaal naar plan van Sebastiaan Swijndam van Brugge werd voorzien in 1779. Tussen 1778 en 1780 werden de overige koorvensters gelijkvormig gemaakt en kort na 1780 kregen ook de Sint-Barbara- en Sint-Sebastiaanskapel gestucte gewelven. Kerkrekeningen van 1780-84 vermelden nog verbouwingen aan het Onze-Lieve-Vrouwekoor en het noordelijk transept, symmetrisch aan het zuidelijk koor en -transept. Tenslotte werd in 1839 het zogenaamde prinsenhuisje, de loge van de heren van Maldegem, in de noordoostelijke oksel van het koor, vervangen door een sacristie met bovenverdieping. De zuidelijke sacristie werd berging en verbreed (zie zandstenen plint) en onder lessenaarsdak geplaatst in 1852. In 1865 werd het venster in de westgevel van het schip dichtgemaakt in functie van het nieuwe orgel.

In de periode 1898-1905 werden door pastoor Van Loo tevergeefs pogingen ondernomen om de oude kerk te slopen en te vervangen door een nieuwe, ruimere neogotische kerk naar plannen van architect Henri Geirnaert uit Gent.

Omwille van oorlogsschade van de Eerste Wereldoorlog waren herstellingswerkzaamheden noodzakelijk, onder meer van het houten spitsongewelf in het hoogkoor. Ook de gotische ramen werden hersteld met nieuwe glasramen onder leiding van H. Geirnaert in 1922.

In 1927 werd de kerk in 1927 herschilderd in art-decostijl, uitgevoerd door Lodewijk Van Hoey, met uitzondering van de wanden in het hoogkoor, verdwenen bij herschildering in 1962 en 1988. De toren werd gerestaureerd in 1958-59 onder leiding van architect L. Cromheecke en de kruisingspijlers werden in 1960 ontleisterd.

Een grondige restauratiecampagne is gestart begin jaren 1980 onder leiding van ingenieur architect E. Verstraete van het architectenbureau AIKO (Maldegem), ic het herstel van het portaal in 1994 (confer jaartal op nieuwe poort), vernieuwen daken, metselwerk, schrijnwerk en herstellen glasramen in 1999-2002.

Beschrijving

De huidige plattegrond ontvouwt een driebeukige hallenkerk met kruisingstoren, drie gelijke beuken van vier traveeën, transept met uitspringende armen met rechte sluiting, met driezijdig uitgebouwd traptorentje in de noordwestelijke hoek, koor van twee traveeën met apsis met vijfzijdige sluiting en zijkoren van elk twee traveeën met rechte sluiting, sacristie en verwarmingsstookplaats respectievelijk in de noordoostelijke en zuidoostelijke oksel.

De kerk is opgetrokken uit baksteen met verwerking van zandsteen voor de plint en steunberen van het hoogkoor, de dekstenen op de steunberen en de ribben van de achthoekige torengeliding. Afdekkende afzonderlijke leien zadeldaken.

De westgevel bestaat uit drie gelijke verankerde puntgevels, afgewerkt met vlechtingen en gescheiden door zware versneden steunberen. Doorbreking met oorspronkelijk drie gelijke steekboogvensters, in de middenbeuk gedicht in 1865, thans voorzien van een rondboognis met nieuw Sint-Barbarabeeldje. Getoogde poort, op de makelaar gedateerd 1778-1995 (jaartallen van de oorspronkelijke en vernieuwde poort), met bewaarde oudere zandstenen rechtstanden.

Massieve kruisingstoren met twee boven de daken uitstekende geledingen: een vierkante geleding met dubbele steunberen op de hoeken en sporadische doorbreking met spitsboogluikjes en een achthoekige geleding met zandstenen hoeklisenen en halve piramides als overgang van vierkant naar achthoek. Doorbreking met vier vierkante galmgaten. Afdekkend leien tentdakje.

De zijgevels zijn geritmeerd door getoogde vensters gescheiden door versneden steunberen en gedichte, verplaatste restanten van vroegere zijportalen in de tweede travee. Noordzijde met slechts drie vensters, portaalboog het hardstenen grafteken van Karel Domers, geplaatst in 1852-53, en in de noordwesthoek de traptoren met deurtje, verschillende schietgaten en rechthoekig venstertje in de boven de dakrand uitstekende geleding. Zuidzijde met korfboogportaal in geprofileerde zandstenen omlijsting, stilistisch te dateren eind 14de-15de eeuw, met in 1860-61 geplaatste grafsteen van Petrus Jacobus Wallyn. Links en rechts, ingemetselde grafstenen. Transeptarmen afgewerkt met puntgevel en doorbroken door een hoog spitsboogvenster, aan de noordzijde zonder plint of steunberen, aan de zuidzijde op een plint van veldsteen en begrensd door versneden steunberen. Tegen de westmuur, in 1847 aangebracht grafmonument van baron Philippe Pecsteen.

Zijkoren, aan de noordzijde met hoge spitsboogvensters, aan zuidzijde geritmeerd door steunberen met dubbele versnijding en spitsboogvensters met bakstenen tracering. Aansluitende sacristie van drie traveeën en twee bouwlagen onder lessenaarsdak in het noordoosten en stookplaats onder lessenaarsdak en poort in het zuidoosten. Erboven zichtbare bakstenen oostpuntgevel met talrijke sporen van verbouwingen en deels gedicht spitsboogvenster; bewaarde bakstenen rollagen en tracering in de top. Vijfzijdige koorsluiting op zandstenen plint, verlicht door hoge zandstenen spitsboogvensters met gotische tracering gescheiden door zware zandstenen, versneden steunberen.

Interieur

Contrastrijk interieur tussen het westelijke classicistische deel van een hallenkerk en de gotische kruising en het hoogkoor met neogotische aankleding. Heldere hallenkerk met drie gelijke beuken gescheiden door rondboogarcaden op Toscaanse zuilen op hoge achzijdige sokkel en overwelfd met gedrukte gepleisterde kruisribgewelven, gescheiden door brede gordelbogen rustend op een omlopend architraaf en thans roodgeschilderde voluutconsole, verbonden door ijzeren trekstangen. Verlichtingsroostertjes in de verschillende gewelfsegmenten. Gotische kruising met zware bakstenen kruisingspijlers met afgeronde binnenzijde die de vier hoge spitsbogen met bakstenen archivoltten op hardstenen lijst dragen. Vrij donker hoogkoor door de neogotische aankleding met houten spitstongewelf, neogotische gebrandschilderde ramen en de eikenhouten lambriseringen. Bewaarde art-decomuurschilderingen op de zijwanden. Midden-van zijkoren gescheiden door spitsboogarcade op zuilen met laatgotisch koolbladkapiteel, overwelfing met gepleisterde gewelven.

Schilderijen:

- "Dood en Verheerlijking van de Heilige Barbara", doek door R. E. Van Maldeghe, van 1860, op altaar van Sint-Barbara;
- "Dominicus Guzman ontvangt paternoster van Maria", circa 1746, doek op Onze-Lieve-Vrouwaltaar;
- "Onderricht van Maria door haar ouders Anna en Joachim", door C. Balliu, tweede helft 18de eeuw,
- doek op Sint-Anna-altaar, "Piëta", 18de eeuw (?),
- doek op Sint-Sebastiaanaltaar.

Beeldhouwwerk:

- 4 gepolychromeerde houten beelden op sokkel onder portiek op de kruisingspijlers, van 1873-74: Heilige Jozef met Jezuskind, Onbevlekt Hart van Maria, Sint-Anna met Maria en Sint-Agnes (20ste eeuw), Sint-Joseph en Sint-Rochus, gepolychromeerd hout, 17de eeuw (?);
- neogotische beelden op sokkel: Onze-Lieve-Vrouw met Kind, Heilige Barbara uit het atelier Bressers, geplaatst in 1936, Sint-Antonius.

Meubilair:

- hoofdaltaar, tafel en tabernakel, geschilderd en gemarmerd hout, 1823; ervoor dienstaltaar met fragment van vroegere communiebank uit de kerk van Eeklo, in 1889 naar Maldegem overgebracht;
- Noordelijke zijaltaar of Onze-Lieve-Vrouwaltaar, mogelijk vroeger hoofdaltaar, barok portiekaltaar in gepolychromeerd hout, eerste helft 18de eeuw (?) met tabernakel van 1742 door Jan Van Hecke (Brugge),
- Zuidelijk zijaltaar of Sint-Barbara-altaar, barok portiekaltaar van 1662-64 (?), gepolychromeerd hout, Sint-Anna-altaar
- in Noord transept, barok portiekaltaar, in cartouche gedateerd "1653", volgens kerkrekeningen van Rijckaert Brouckman (Brugge), tot 1742 hoofdaltaar;
- Heilig Kruis- of Sint-Sebastiaanaltaar in Zuidelijk transept, barok portiekaltaar, gepolychromeerd hout, circa 1650, mogelijk van Rijckaert Brouckman.

- Lambriseringen met koorbanken, door P.B. De Preter (Borgerhout) van 1859-61, gesculpteerde eik met voorstellingen uit het leven van Sint-Barbara en Maria,
- lambriseringen in het Sint-Annakoor en Sint-Barbarakoor, eveneens door P.B. De Preter van 1861-67,
- lambriseringen in zijbeuken, van 1961.
- Neogotisch communiebank, door Leonard Blanchaert (Maaltebrugge) van 1905, thans in de linkerzijbeuk aan de doopvont geplaatst, fragmenten van oude communiebank uit gesloopte Sint-Vincentiuskerk van Eeklo, in 1889 hier geplaatst.
- Preekstoel van 1787 in Lodewijk XVI-stijl door Johannes Vincke (Maldegem) naar ontwerp van Jacobus Van Hecke (Brugge) met onderaan een beeld "Allegorie van het Geloof".
- Biechtstoelen: twee eiken renaissancemeubelen gedateerd 1647 en 1653, laatst genoemde volgens kerkrekeningen door Jacques Sauvage (Gent).
- Beschermd orgel door Louis Hooghuys (Brugge), van 1865, hersteld in 1920 door C. De Paepe, in 1943 en 1967 door Anneessens, in 1956 door Joris, boven doksaal van 1865 met hergebruik van oudere delen van 1778-79. Nieuwe restauratie in 2005.
- Arduinen doopvont van 1928 door architect Fr. Van Daele (Leuven).
- Lezenaar, vermoedelijk van 1670-72 door Rijckaert Brouckman met putto met wereldbol en arend met gespreide vleugels.
- Kruisweg, door Jan Van der Plaetsen (Gent), van 1858, geschilderd op doek.

De muurschilderingen in art-decostijl van 1927, door Lodewijk Van Hoey (Gent), zijn enkel bewaard in hoogkoor.

Glasramen

- in hoogkoor: Heilige Juliana en Heilige Thomas van Aquino, door J. Dobbelaere (Brugge), van 1890,
- drie middenramen met heiligenfiguren en centraal Heilig Hart van Jezus, van Gust Ladon (Gent), van 1925;
- in Sint-Barbarakoor: Heilige Theresia en Veroordeling van Heilige Barbara tot marteldood door G. Ladon (Gent), van 1930;
- in Onze-Lieve-Vrouwekoor: de Boodschap van de engel Gabriël aan Maria, door G. Ladon, van 1925 en het Huwelijk van Maria en Jozef, van J. Dobbelaere, van 1887-88;
- in westgevel: de Verrijzenis en de Kruisdood, gesignd A. Delodder-Peene (Brugge), van 1938;
- in noordtransept: Heilige Theresia van Lisieux, door G. Ladon, van 1934,
- in noordbeuk: De Verrijzenis door A. De Lodder-Peene, van 1938;
- in zuidbeuk: de sleuteloverdracht aan Petrus door A. Delodder-Peene, van 1940;
- in zuidtransept: Piëta door J. Dobbelaere, van 1890.

2.3. Sint-Jozef kerk (Donk)

identificatie

- Naam
kerk Sint-Jozef
- Geografische ligging
Brezendedreef 6, 9990 Maldegem

De kerk is geen eigendom meer van de kerkfabriek. Ze werd verkocht op 29 april 2024. Op dit ogenblik is ze ook onttrokken aan de eredienst en is er de opheffing van de parochie.

- Eigenaar
NV ALGEMENE ONDERNEMING DEPA CONSTRUCT, met zetel te 8210 Zedelgem (Veldegem), Schatting 55 vertegenwoordigd door de heer Deschepper Patrick, wonende te 8300 Knokke-Heist, Westkapellestraat 427A.

2.4. Sint-Petrus en Pauluskerk (Middelburg)

identificatie

- Naam
kerk Sint-Petrus en Paulus
- Geografische ligging
Middelburgse Kerkstraat 4, 9992 Maldegem
- Plaats in kerkelijke structuur
 - Bisdom Gent
 - Dekenaat Eeklo (sedert 15 augustus 2016)
 - Parochie Heilige Drie-eenheid
- Eigenaar
kerkfabriek Sint-Petrus en Paulus
- Gebruiker
Parochie Heilige Drie-eenheid
- Bescherming(en)
 - Toren, koor en kruisbeuk: 28 december 1936
 - Kerk en kerkhof met hek en muren: 9 juni 2004

Bronnen

- Agentschap Onroerend Erfgoed 2016: Parochiekerk Sint-Petrus en Paulus, Inventaris Onroerend Erfgoed [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/79986> (geraadpleegd op 12 oktober 2016).
- Dimitri Stevens. Parochiekerk Sint-Petrus en Paulus, Middelburg [deelgemeente in gemeente Maldegem - BE] (1452-). In: ODIS. Record last modified date: 1 september 2014. Available from World Wide Web: http://www.odis.be/lnk/OB_2350

Algemeen

Reeds met het Koninklijk Besluit van 28 december 1936 worden de toren, het koor en het transept, ic de oudste delen van de kerk, beschermd als monument. Bij Ministerieel Besluit van 9 juni 2004 werd de bescherming uitgebreid tot de volledige kerk én het kerkhof met hek en muren. De kerk is bovendien gelegen in de beschermde archeologische zone van het kasteel en dorpskern van Middelburg.

De kerk is opgenomen als bouwkundig erfgoed in het Besluit van de Administrateur-generaal houdende de vaststelling van de inventaris van het bouwkundig erfgoed (geldig sedert 5 oktober 2009).

Historiek

De laatgotische kerk, toegewijd aan de Heilige Petrus en Heilige Paulus, werd gebouwd in 1452 op initiatief van Pieter Bladelin vlak bij zijn pas gebouwd kasteel. In 1458 waren de bouwwerken van de kerk voltooid en verwierf Pieter Bladelin parochiale rechten voor zijn kerk. In 1470 werd aan de kerk een kapittel van zes kanunniken verbonden en in 1480 werd de kerk tot Collegiaal Kapittel verheven. De parochie ressorteerde vóór 1559 onder het bisdom Doornik, dekenij Aardenburg. Later behoorden de dekenij en de parochie tot het bisdom Brugge en vervolgens het bisdom Gent, dekenij Maldegem. Met de kerkhervorming van 2016 werd de dekenij Maldegem opgeheven en ressorteert de kerk onder de dekenij Eeklo.

De kerk werd beschadigd tijdens de godsdienstoorlogen, gevolgd door diverse herstellingen. In 1630 werd het koor grondig hersteld. In 1759 werd de zuidoostelijke kapel naast het koor gesloopt en de noordelijke transeptarm heropgebouwd. In de periode 1760-70 werd de kerk voorzien van nieuwe vloeren, nieuwe ramen, gepleisterde plafonds en een nieuw portaal met een arduinen deuromlijsting. Ook de aanbouwsels tegen het koor werden vermoedelijk in die periode heropgebouwd. Eind van de 19de eeuw onderging het volledige schip een grondige restauratie en vergroting met toevoeging van een nieuwe travee en een nieuwe westgevel in neogotische stijl naar ontwerp van architect Frans Van Wassenhove uit Eeklo. Aan de uitbreiding van de kerk werd gebouwd van 1889 tot 1895. De eerste ontwerpen dateerden reeds van 1884. Het definitieve plan werd goedgekeurd in 1887. Het nieuwe driebeukig schip heeft een hoger opgetrokken middenbeuk met bovenlichten onder een zadeldak en zijbeuken onder lessenaarsdaken. In de voorheen blinde westgevels van het transept werden hoge spitsboogvensters aangebracht. Tevens werd een nieuwe sacristie gebouwd en werd de toren voorzien van een peervormige bekroning. Altaren, orgel en koorbanken werden vernieuwd rond 1902, eveneens naar ontwerp van Frans Van Wassenhove. In de vroegere bidkapel achter het praalgraf van Pieter Bladelin in het hoogkoor werd circa 1920 een Lourdesgrot opgericht. Tijdens de beschietingen in het najaar 1944 leed het kerkgebouw grote schade, gevolgd door restauratiewerken (bijvoorbeeld aan koor, sacristie, transept en de vensters) onder leiding van de architecten H. Vaerwyck, R. Vaerwyck en L. Cromheecke.

Beschrijving

De parochiekerk in gotische en neogotische stijl wordt omgeven door een ommuurd kerkhof. De plattegrond ontvouwt een driebeukig schip van vijf traveeën, een transept van twee traveeën en een rechthoekig koor van vier traveeën uitlopend op een vijfzijdige apsis. Tussen transept en

koor bevinden zich aan de noordzijde een dienstruimte van twee bouwlagen hoog met trap naar de toren en een kapel met Lourdesgrot en aan de zuidkant een sacristie en een dienstruimte van twee traveeën en respectievelijk twee en één bouwlaag hoog.

De eenvoudige kruiskerk met basilicale opstand en achthoekige kruisingstoren werd volledig opgetrokken van baksteen. Aan het verschil in baksteen zijn verschillende bouwsporen en herstellingswerken af te lezen. De kerk van het basilicale type is opgetrokken in gotische en neogotische stijl.

Het koor, transept en toren van de huidige kerk dateren in kern nog uit de 15de eeuw met latere herstellingen, het schip uit het einde van de 19de eeuw. De neogotische aanpassingen van de oudere delen resulteerden in een homogeen geheel.

De nieuwe westgevel uit eind 19de eeuw werd uitgevoerd in een sobere neogotische stijl. Boven een spitsboogportaal, voorzien van een geprofileerde omlijsting, staat een hoog drieledig spitsboogvenster en in de geveltop een blind tweelicht. De beuken worden gescheiden door gelede steunberen. De langsgevels van de zijbeuken worden geritmeerd door gelede steunberen, waartussen smalle spitsboogvensters met tweelichten. Ook de bovenlichten van de middenbeuk zijn smalle gedrukte spitsboogvensters. De achthoekige kruisingstoren onder leien spitsdak uit de 15de eeuw wordt door een zandstenen druiplijst in twee geledingen verdeeld, voorzien van spitsbogige nissen en galmgaten met deelzuiltje. Het transept werd bij de neogotische verbouwing voorzien van hoge spitsboogramen in de westelijke muren. De vijfhoekige koorafsluiting wordt geritmeerd door versneden steunberen waartussen tweeledige spitsboogvensters.

Interieur

Het interieur van het driebeukig basilicaal schip is zeer eenvoudig. De kruisingstoren gaat via trompen over van een vierkante basis op gelede pijlers naar een achthoek. De beuken van vijf traveeën worden gescheiden door spitsboogvormige scheibogen op arduinen zuilen met achthoekige sokkel en bladkapiteel. Circa 1926 werd het schip en koor verfraaid met muurschilderingen in art-decostijl door Louis Van Staey (Gent), die verdwenen bij de herstelling van de oorlogsschade van 1944. Midden- en zijbeuken zijn voorzien van een houten overwelling in neogotische stijl met trekbalken op arduinen consoles.

De vijf glasramen in het koor met voorstelling van in totaal twintig heiligenfiguren zijn vervangen circa 1950 na de vernieling tijdens de Tweede Wereldoorlog. Het glasraam in het boogveld boven de tombe van Bladelin links in het koor is gesigineerd "L. Hubreght, Prins Leopoldstr. 33 St. Kruis-Brugge", een schenking van A. Verstraete-Vergauwe na de Tweede Wereldoorlog. De sacristieën en bergingen opzij van het koor zijn overwelfd met kruisribgewelven.

De voormalige bidkapel van de heren van Middelburg werd later een grafkapel van Bladelin. In de kapel is vermoedelijk midden 19de eeuw een rondbogige toonkast van ijzer en glas ingewerkt met tientallen wassen ex-voto's in verband met de devotie voor de Heilige Hubertus. Voor het spitsboogvenster van het koor is een kunstig gesmeed ijzeren traliwerk geplaatst. Rond 1920 werd met puin uit de Eerste Wereldoorlog een Lourdesgrot gebouwd. Voor de grot is eveneens een ijzeren hekwerk geplaatst. Aan de muur hangen nog gedrukte prenten met de kruisweg.

Schilderijen:

- 17de-eeuwse kopie van de Bladelintriptiek toegeschreven aan Rogier vander Weyden, door Jan Ricx van" Brugge, 1630-1631, bevond zich oorspronkelijk boven het hoogaltaar.
- "Aanbidding der Herders", een kopie naar P.P. Rubens uit de 17de eeuw.
- "Onze-Lieve-Vrouw van de Carmel schenkt de rozenkrans aan Simon Stock" uit het atelier van Jacob I van Oost, circa 1671-75.
- "De Werken van Barmhartigheid", kopie naar Frans II Francken uit de eerste helft van de 17de eeuw.
- "De Kruisdraging", naar of uit het atelier van Pieter II Bruegel, eerste helft 17de eeuw.
- "Verrijzenis", oorspronkelijk boven het hoofdaltaar, gesigneerd door Jozef van de Kerckhove en gedateerd 1718.
- "Heilig Kruis", boven het Kruisaltaar, vermoedelijk uit het derde kwart van de 16de eeuw.
- "Het martelaarschap van Sint-Sebastiaan", toegeschreven aan Bernard Fricx, daterend van 1775.
- "Maria schenkt de rozenkrans aan de Heilige Dominicus Guzman", vermoedelijk uit eind 18de eeuw.
- Op doek geschilderde kruiswegtaferelen van Camille Tulpinck van Brugge, 19de eeuw.

Beeldhouwwerk:

- Heilige Anna met Maria, houten beeld uit 18de eeuw met polychromie.
- Heilige Moeder Gods van Smarten, gepolychromeerd houten beeld uit 18de eeuw.
- De bustes van de Heilige Petrus en Heilige Paulus van geschilderd lindehout uit de 18de eeuw aan weerszij van het zuidelijk zijaltaar.
- De lindehouten bustes van de vier evangelisten met hun attributen uit de 18de eeuw rond het noordelijk zijaltaar.
- Gepolychromeerd houten reliekbeeld van Heilige Hubertus op sokkel uit de 18de eeuw.
- Houten kruisbeeld afkomstig van de calvarie buiten de kerk, horend bij het grafmonument van kanunnik J. De Bouck van 1761.
- Gepolychromeerde eiken beelden van het Heilig Hart van Jezus en van Maria, geplaatst in 1877 en Heilige Jozef met Kind uit 20ste eeuw.
- Polychroom geschilderde plaasteren beelden uit de 20ste eeuw van de Heilige Familie, Heilige Theresia van Lisieux, Heilige Franciscus.

Meubilair

- De polychrome eiken neogotische altaren, hoofdaltaar en zijaltaren van Onze-Lieve-Vrouw en Heilige Hubertus, zijn naar ontwerp van architect Frans Van Wassenhove van rond 1902, evenals twee neogotische koorbanken en een orgelbuffet.
- Eikenhouten communiebank in rococostijl van Pieter Van Wallegghem uit Brugge uit het eerste kwart van de 18de eeuw.
- Preekstoel in Lodewijk XV-stijl uit de 18de eeuw rustend op een voetstuk uit eerste kwart van de 20ste eeuw met sierlijk gesculpteerde trapeleuning en gebogen kuip.
- Barokke biechtstoel in noordelijk transept, gedateerd 1676 en met de titelheiligen van de kerk als zuilfiguren, en een biechtstoel van 1760-61 in de zuidelijke transeptarm gemaakt door Franciscus van Hecke van Brugge.
- Orgelbuffet boven Onze-Lieve-Vrouwenaltaar van circa 1902 en nieuw orgel van 1952 door firma J. Loncke uit Essen boven de Bladelinkapel, ten noorden in koor, met hergebruik van onderdelen van het Van Peteghemorgel van circa 1770.
- Zwartmarmeren doopvont met koperen deksel uit 19de eeuw, omheind met ijzeren hekwerk.
- Twee witmarmeren wijwatervaten van steenhouwer Marlies, Brugge.

- Graftombe van Pieter Bladelin onder een boog tussen het koor en de noordelijke zijkapel, versierd met het wapen van Bladelin, zijn embleem en initialen.

2.5. Sint-Vincentius a Paulo (Kleit)

identificatie

- Naam
kerk Sint-Vincentius a Paulo
- Geografische ligging
Kleitkalseidestraat 103, 9990 Maldegem
- Plaats in kerkelijke structuur
 - Bisdom Gent
 - Dekenaat Eeklo (sedert 15 augustus 2016)
 - Parochie Heilige Drie-eenheid
- Eigenaar
Kerkfabriek Sint-Vincentius a Paulo
- Gebruiker
Parochie Heilige Drie-eenheid
- Bescherming(en)
 - Orgel: 19 augustus 1980

Bronnen

- Agentschap Onroerend Erfgoed 2016: Parochiekerk Sint-Vincentius a Paulo, Inventaris Onroerend Erfgoed [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/50570> (geraadpleegd op 12 oktober 2016).
- Dimitri Stevens. Parochiekerk Sint-Vincentius a Paulo, Maldegem [gemeente in arrondissement Eeklo - BE] (1859-). In: ODIS. Record last modified date: 1 september 2014. Available from World Wide Web: http://www.odis.be/lnk/OB_2778

Algemeen

De kerk is opgenomen als bouwkundig erfgoed in het Besluit van de Administrateur-generaal houdende de vaststelling van de inventaris van het bouwkundig erfgoed (5 oktober 2009). Het orgel was als monument reeds beschermd door het Koninklijk Besluit van 19 augustus 1980.

Historiek

De parochie in het gehucht Kleit, gelegen in het zuiden van de gemeente Maldegem langs de steenweg naar Aalter, werd opgericht op basis van het koninklijk besluit van 24 april 1857.

De eerste vermelding van de naam Kleit gaat terug tot de 13de eeuw en verwijst hoogstwaarschijnlijk naar de aard van de bodem. Na de oprichting van de proosdij van Papinglo door de Gentse Sint-Baafsabdij (voor de ontginning van het Maldegemveld in de 12de eeuw) had zich een kleine nederzetting gevormd aan de rand van het ontginningsdomein op de splitsing van de Kleitkalseide en Urselweg. De bevolking maakte gebruik van de kapel van de proosdij om de mis bij te wonen. Na de afschaffing van de Sint-Baafsabdij en vernieling van de proosdij door de

beeldenstormers eind 16de eeuw werd het gehucht aan zijn lot overgelaten. Met de heropbloei van de ontginningen eind 18de eeuw en stijging van de bevolking werden voor het eerst pogingen ondernomen om een bidplaats op te richten. Pas na veel moeilijkheden en strubbelingen slaagde E. H. Henri Van de Velde, toenmalig onderpastoor van Eeklo, in 1857 de parochie te laten erkennen (koninklijk besluit van 24 april 1857) en schonk de grond voor het oprichten van de kerk met omringend kerkhof en pastorie. De eerstesteenlegging van de voorlopige kerk volgde op 4 mei 1857.

Het definitief kerkgebouw is opgericht naar plannen van de Gentse architect E. De Perre-Montigny, van 1858 en uitgevoerd door aannemer H. De Smet van Eeklo tussen 1859 en 1863. Dit laatste jaartal, aangebracht op de voorgevel, wijst op de afwerking van de toren. Het kerkhof is gewijd in 1858.

Beschrijving

De Sint-Vincentiuskerk is een niet georiënteerde, pseudo-basilicale kerk met uitspringend oostportaal en bekronende vierkante toren, een schip en zijbeuken van vijf traveeën en aansluitend smaller koor van één travee met drieszijdige sluiting, geflankeerd door een sacristie en berging.

Het gebouw is opgetrokken in een sobere baksteenarchitectuur met kenmerkende rondboogvormige muuropeningen. De voorgevel is gemarkeerd door een eenvoudige rondboogdeur met ingeschreven cirkelmotief in het bovenlicht; een oculus met roosvenster en jaartal 1863 erboven. Twee leien lessenaarsdakjes vormen de overgang naar de vierkante klokkentoren van één geleding, doorbroken door rondboogvormige galmgaten met ingeschreven uurwerken onder bakstenen waterlijstje. Een rij steigergaten onder de bakstenen daklijst lijnt de toren met bekronende ingesnoerde leien naaldspits af. De midden- en zijbeuken zitten onder één leien zadeldak. De zijgevels zijn gemarkeerd door bakstenen lisenen, onder de daklijst verbonden door een getrapte baksteenfries. De rondboogvensters hebben een ijzeren roedeverdelingen of recente glas-in-loodramen. De vensters in de rechte koortravee en blinde drieszijdige koorsluiting zijn gelijkaardig.

De berging en de sacristie hebben getraliede rondboogvensters.

Interieur

De kerk heeft een neoclassicistisch interieur van de pseudo-basiliek, sinds 1977 gekenmerkt door egale lichtgeel- en witgeschilderde bepleisterde muren en rondboogarcaden op bundelpijlers die het witgeschilderde kruisribgewelf ondersteunen. Oude foto's tonen nog een kleurrijke neogotische beschildering met imitatievoegen, friezen, boogvelden met sjablonenmotieven en medaillons, beschilderde diensten en ribben.

Meubilair met enkele merkwaardige oudere stukken afkomstig van andere kerken.

Beeldhouwwerk:

- sinds 1977 witgeschilderde neogotische beelden op sokkel, onder meer van de apostelen, het Heilig Hart van 1873 door Delestré, Onze-Lieve-Vrouw; een gekleed processiebeeld van Maria, een Piëta en missiekruis.
- Barok hoogaltaar van beschilderd hout met merkwaardig, 1736 gedateerd tabernakel, herkomst niet achterhaald. Tabernakeldeur, door zijn zwierige lijnen en volkse realistische voorstelling van het Laatste avondmaal een mooi voorbeeld van Vlaamse barokkunst.

Huidige beschildering ter vervanging van de oorspronkelijke marmerschilderingen. Ingewerkt schilderij met voorstelling van de profeet Elias die gevoed wordt door een raaf, gesigneerd "Pecher", 1855. In de bekronende nis staat een beeld van Christus Zaligmaker. Zijaltaar van Onze-Lieve-Vrouw, van 1872, gift van mevrouw Eggermont van Gent, door Gillis, met beeld van beeldhouwer Van Biesbroeck.

- Zijaltaar van Sint-Antonius, eveneens vervaardigd door Gillis, van 1873, met beeld door Delestré.
- Preekstoel, op de kuip gedateerd anno 1666, afkomstig van de gesloopte Heilige Kruisverheffingskerk van Sint-Kruis bij Brugge. Uniek eiken renaissancemeubel met op de kuip de voorstelling in reliëf van de vier evangelisten en Christus Zaligmaker, gescheiden door allegorische vrouwenfiguren. Het Sint-Corneliusbeeld eronder werd later toegevoegd.
- Twee vroeg 19de-eeuwse biechtstoelen, aangekocht in 1871 van de Sint-Martinuskerk van Ekkergem in Gent.
- Beschermd orgel, mogelijk een 17de-eeuws instrument met signatuur in de windlade "resteravit A.F. 1767/ Van Peteghem fecit", afkomstig van de decanale kerk van Dendermonde, mogelijk het 17de-eeuwse orgel van Jan Van Loo (Aalst).
- Kruisweg van 1877 door pater Hugolinus (Eeklo),
- glasramen van 1957-58 en 1961-62 door J. Maréchal (Brugge).

Ommegang

De kapelletjesomweg aan de buitenzijde tegen de kerk met kruisbeeld onder afdakje, drie houten kapelletjes met polychrome beeldengroepen van de Heilige Cornelius en geschilderde opschriften, drie Sint-Antonius-abt kapelletjes, een beeld van de Heilige Apollonia onder afdakje en één van de Heilige Antonius-abt achter glas, werd ingewijd op 2 september 1899. De uitvoering is van de hand van Serafien Goethals (Adegem) en de omweg is gerestaureerd in 1988.

Kerkhof

Het deels ommuurd en omhaagd kerkhof op rechthoekige plattegrond omringt de kerk. Het kerkhof is gewijd op 25 juli 1858, samen met de voorlopige kerk. In het midden van de achterzijde is er een gemetste open grafkapel van de parochiepastoors en links en rechts rijen met voornamelijk hardstenen graftekens en nog achttien gietijzeren grafkruisen, drie ijzeren kindergrafkruisen en twee houten grafkruisen.

De Mariagrot van Maldegem-Kleit

Op initiatief van de toenmalige pastoor Brewée werd naast het kerkhof een Mariagrot gebouwd met betonblokken afkomstig van de afbraak van de oorlogsvliegvelden van Adegem en Ursel. Op 4 mei 1952 werd de grot en rozenkransomweg gewijd door missiebisshop mgr. Cuvelier, en op 3 mei 1953 zegende de deken van Eeklo de kapelletjes van de zeven weeën, het H. Graf en de Ritakapel. Op 16 mei 1954 werd de erekapel met de calvarie in gebruik genomen en werd het hele complex gezegend door de Gentse bisschop mgr. Callewaert.

Sedert 9 juni 2004 is de Mariagrot een beschermd monument. Deze bescherming omvat niet alleen de Lourdesgrot, maar ook twee omwegen, een Sint-Ritakevel en een grote calvariekapel. Op 14 september 2009 werd het *devotiepark met Maria **kapel** grot van Kleit* aangeduid als vastgesteld bouwkundig erfgoed.

Voornamelijk in de meimaand en rond de Tenhemelopneming van Maria (15 augustus) is de Mariagrot een belangrijke plaats van devotie.

3. Architecturale mogelijkheden en de bouwfysische toestand van onze kerken

3.1. Sint-Adrianus

Architecturale mogelijkheden

De kerk is in een goede staat. Als driebeukige, pseudo-basiliek, is compartimentering vrij eenvoudig, mits de nodige investeringen. Voor wat betreft de kerkfabriek van Sint-Adrianus is het de verdienste dat ze zeer diverse initiatieven in het kader van valorisatie kunnen laten samengaan met het liturgische en esthetische karakter van deze kerk, zonder dat hiervoor ingrijpende wijzigingen nodig zijn. In samenwerking met het gemeentebestuur werden in 2016 de nodige sanitaire installaties voorzien in het gebouw.

Bouwfysische toestand

Het meest recente inspectiebezoek van Monumentenwacht Oost-Vlaanderen dateert van 9 augustus 2021. Het rapport vermeldt volgende aandachtspunten:

- Periodiek onderhoud
 - Schilder de houten onderdelen buiten
 - Behandel de ijzeren onderdelen tegen roest
 - Bekijk de dakbedekking regelmatig
 - Reinig regelmatig de dakgoten en ontstop de afvoeren
- Werken
 - Herstel of vernieuw de uurwerkkapellen op de toren
 - Herstel of vernieuw de strijkeper tegen de noordzijde van de torenschacht
 - Herstel het voegwerk en de plint
 - Herstel of vernieuw het schilderwerk van de gewelven
 - Herstel de Calvarie

De kerk is in goede staat. De voorbije decennia investeerde de kerkfabriek in onder meer de restauratie van de glasramen (2007), de aankoop van nieuwe kerkstoelen (2008), de restauratie

van het Van Peteghemorgel (2010), de vernieuwing van de verwarmingsinstallatie (2012), in de bestrijding van houtworm en in een uitbreiding van een altaartrede (2013).

De kerfabriek verwierf de jongste jaren reeds heel wat expertise op het vlak van valorisatie en wenst dit ook nog uit te breiden, uiteraard mits respect voor het liturgische karakter en de erfgoedwaarde van het gebouw. Een pluspunt voor valorisatie is dat de kerfabriek, met steun van het gemeentebestuur, in 2016 heeft voorzien in de nodige sanitaire voorzieningen en toiletten binnen het gebouw zelf, en dat in de onmiddellijke nabijheid meer dan voldoende parkeermogelijkheden voorhanden zijn (ic gemeenschapscentrum Den Hoogen Pad).

Met blik naar de toekomst zet de kerfabriek in op het optimaliseren van het kerkgebouw. Zo werd in 2020 geïnvesteerd in de bliksembeveiliging. In 2022 werden er ingrijpende elektriciteitswerken (met een vernieuwde verlichting) opgestart en werden de ondergrondse pulsie- en extractiekanalen van de verwarmingsinstallatie waterdicht gemaakt. Het pulsiekanaal werd daarenboven tegen warmteverlies geïsoleerd.

Eind 2021 besliste de toenmalige kerkraad om zo snel mogelijk te investeren in branddetectie, inbraakalarm en camerabewaking. Deze werken worden uitgevoerd in 2023.

3.2. Sint-Barbara

Architecturale mogelijkheden

De kerk is in goede toestand. Zoals elke hallen kerk is een compartimentering mogelijk, mits de nodige investeringen.

Op dit moment neemt men de tweedeling van de kerk als uitgangspunt voor de organisatie van de diverse activiteiten. In het voorste gedeelte, bestaande uit het hoogkoor, de zone van de zijaltaren en de transeptarmen primeert de religieuze sfeer. Het achterste gedeelte, ic de midden- en zijbeuken, kunnen ook voor andere doeleinden in het kader van valorisatie gebruikt worden. En deze twee delen moeten tegelijk ook één geheel kunnen vormen; het is met andere woorden niet de bedoeling om de kerk letterlijk in twee onderscheiden delen op te splitsen. De Sint-Barbarakerk is niet alleen de hoofdkerk van Maldegem, het is en blijft ook een devotiekerk. Hierdoor dringt zich in de eerstvolgende decennia geen verdere, meer radicale studie van architecturale mogelijkheden op in functie van bijvoorbeeld een herbestemming: de kerk blijft hoofdzakelijk in gebruik voor de erediensten.

Zoals ook geldt voor de overige kerken in Maldegem zet de kerkfabriek van Sint-Barbara in op diverse vormen van valorisatie, mits deze niet in strijd zijn met de liturgische functie van dit gebouw.

Bouwfysische toestand

Het meest recente inspectiebezoek van Monumentenwacht Oost-Vlaanderen dateert van 15 en 12 oktober 2020. Hierbij werden enkele aandachtspunten geformuleerd:

- Voor een optimale toegankelijkheid, bereikbaarheid en veiligheid
 - Plaatsen van genormeerde ladderhaken op de torenspits en de zijdaken
- Voor een goede instandhouding
 - Onderhoudsschilderwerken
 - Vernieuwen van het torenluik en herstellen van het westelijk luik in de schacht
 - Herstellen van de schoorsteen
 - Waar nodig verstevigen of herstellen van de kapconstructie
 - Herstellen van het voegwerk
 - Herstellen van de ankers
 - Vervangen van een gebroken ruit en de weggevalen bevestigingen
- Voor een duurzaam onderhoud
 - Snoeien van de beuken en regelmatig reinigen van de goten, evenals nazien riolering
 - Reinigen en eventueel nazien van de uilenbak
 - Behandelen tegen roest van de klokkenstoel
 - Uitvoeren van opfrissingswerken in het interieur

In het recente verleden liet de kerkfabriek diverse werken uitvoeren. Zo werd het exterieur (wanden, glasramen, danken) in 2002 gerestaureerd. Hierdoor is de bouwfysische toestand van het exterieur goed. Wel zijn er nog wel enkele instandhoudingswerken nodig:

- Voegwerken (vooral westgevel)
- Onderhoudsschilderwerken aan deur, torendeurtjes, kroonlijsten en enkele te vernieuwen luiken
- Herstel restauratiemortel (op natuursteen aangebracht)
- Herstelling bovenste sterplatform in de toren
- Herstel metselwerk schoorsteen
- Herstel van een (buiten)beglazing
- De regenafvoer blijft een probleem, waardoor een jaarlijkse reiniging van de goten en de afvoer niet voldoende is. Er wordt naar een oplossing gezocht

De huidige bouwfysische toestand van het interieur wat betreft de technieken (brandbeveiliging, diefstal- en alarmbeveiliging, totale vernieuwing elektriciteit en camerabeveiliging) is totaal vernieuwd op datum van 17 november 2023. Alsook de CV werd volledig vernieuwd.

Voor het interieur is een restauratiedossier in voorbereiding op basis van een reeds uitgevoerd vooronderzoek. Een eerste fase werd in 2014 ter subsidiëring ingediend. Dit deel betreft vooral de elektrische installatie, de centrale verwarming, het sanitair en de sacristieën.

Op 24 juni 2021 ondertekende de Vlaamse minister van Financiën en begroting, Wonen en

Onroerend Erfgoed het ministerieel besluit tot toekenning van een restauratiepremie. In 2022-2023 werden de werken uitgevoerd.

De verdere restauratie van het interieur is gepland voor de komende vijf jaar en betreft voornamelijk:

- Schilderwerken – het huidige schilderwerk is zeer vervuild en bladert op diverse plaatsen af
- Restauratiewerk aan de lambrisering
- Restauratiewerken aan het vast meubilair (preekstoel en altaren, met beschadiging en stabiliteitsproblemen)
- Restauratie van de vaste en losse schilderijen (kruisweg)

De klokkeninstallatie en het Hooghuysorgel zijn in redelijke goede staat en het onderhoud gebeurt jaarlijks.

3.3. Sint-Petrus en Paulus

Architecturale mogelijkheden

De kerk is in goede toestand. Een compartimentering in een driebeukige, basilicale kerk is mogelijk, mits de nodige kredieten worden voorzien. Belangrijk is wel dat de kerk én het omgevende kerkhof als monument beschermd zijn, én dat de ganse site 'Middelburg' erkend werd als archeologisch beschermde site. Dit heeft uiteraard vérstrekkende gevolgen voor een eventuele herinrichting van het volume in het kader van projecten die kunnen passen binnen de herbestemming.

De fase van herbestemming is volop bezig i.s.m. de gemeente Maldegem. Bij herbestemming van het kerkgebouw, zal de vraag naar sanitaire voorzieningen en parkeermogelijkheden steeds duidelijker gesteld moeten worden. Deze vragen zijn opgenomen in het herbestemmingsonderzoek, ic het ontwerpend haalbaarheidsonderzoek inzake de transformatie van het kerkgebouw voor herbestemming van november 2020, en het gemeentelijk plan tot verfraaiing van de leefkernen.

De kerk werd uitgerust met camerabewaking en is van 1 april tot 31 oktober alle dagen toegankelijk voor bezoekers of gelovigen. Van 1 november tot 31 maart is de kerk enkel toegankelijk op zaterdag en zondag.

Bouwfysische toestand

Op basis van het inspectiebezoek van Monumentenwacht Oost-Vlaanderen op 9 en 10 november 2016 werden volgende werken uitgevoerd:

- Herstellen van de loden gootbekleding rond de toren
- Vernieuwen van de zinken goot (zuidtransept – oostelijke goot)
- Herstellen en behandelen tegen roest van de klokkenstoel
- De zolders worden jaarlijks opgeruimd
- Plaatselijk herstellen van het metsel- en voegwerk, conform de meerjarenplanning. De voorgevel en de toeren zijn de laatste nog uit te voeren werken en zijn gepland voor 2023.
- De herstelling van de leuning van de spiltrap kadert in de werken voor herbestemming (mogelijks toeristische functie van de toren).

De kerk is in goede staat. Aan de hand van het inspectieverslag van 13 oktober 2021 werden voor de opgegeven aandachtspunten volgende werken voorzien

- Periodiek onderhoud
 - Reinig de dakgoten – dit wordt tweemaal per jaar uitgevoerd
 - Behandel ijzeren onderdelen tegen roest – wordt meegenomen bij het herstel van het metsel- en voegwerk van de gevels
 - Herstel leibekleding – is opgenomen bij het plaatsen van ladderhaken
 - Schilder buitenschrijnwerk – schilderen inkomportaal gepland in 2022
- Werken:
 - Herstel beschadigde dakkapel noordtransept – uitgevoerd in 2021
 - Herstel metsel- en voegwerk – volgens meerjarenplan
 - Periodiek onderhoud
- Veiligheid en toegankelijkheid
 - Bereikbaarheid zalinggoten – is voorzien door het uitvoeren van de nodige ladderhaken
 - Ladderhaken en klimhaken torenspits – op alle daken worden de nodige genormeerde ladderhaken voorzien – uitvoering in 2022
- Welzijn en milieu
 - Afschermen galmgaten aan de buitenzijde. De kerkfabriek heeft evenwel beslist de buitenzijde niet af te schermen omdat dit te zichtbaar is vanaf de buitenzijde. Wel werd de binnenzijde afgeschermd met metaalgaas, zodat de vogels niet kunnen binnendringen.
- Duurzaamheid en uptodate technologie
 - Alle lampen waarvan een LED-versie bestaat, werden vervangen
 - De bestaande inbraakcentrale werd volledig vernieuwd en de branddetectie werd aangepast. Beide centrales zijn nu digitaal en vanop afstand bedienbaar door de technici.
 - De bediening van de klokken werd aangesloten op het internet via Apollo III. Zodoende kan dit met gsm vanop afstand bediend worden. Ook de bestaande verwarming werd hierop aangesloten met buiten- en binnensensor.

- De geluidsinstallatie werd vernieuwd, ic klankzuilen, een cd-usbspeler en micro's. Vermits de installatie draadloos is, kan deze gebruikt worden in de kerk op om het even welke plaats.
- De kerk is voorzien van een WIFI-verbinding.

3.4. Sint-Vincentius a Paulo

Architecturale mogelijkheden

De kerk is in goede toestand. Zoals elke (pseudo-)basilicale kerk is een compartimentering mogelijk, mits de nodige investeringen. Maar ook meer radicale vormen van herinrichting bieden mogelijkheden voor valorisatieprojecten.

De nabijheid van een nog druk bezocht bedevaartsoord en het gebrek aan voldoende parking worden als aandachtspunt meegenomen nu beslist is dat de kerk zal behouden blijven als tweede, volwaardig liturgische kerk.

Zoals ook geldt voor de overige kerken in Maldegem zet de kerkfabriek van Sint-Vincentius a Paulo in op diverse vormen van valorisatie, mits deze niet in strijd zijn met de liturgische functie van dit gebouw. In die zin zal de vraag naar sanitaire voorzieningen steeds duidelijker gesteld moeten worden.

Bouwfysische toestand

Het meest recente inspectiebezoek van Monumentenwacht Oost-Vlaanderen dateert van **4 maart 2024**. Hierbij werden enkele aandachtspunten geformuleerd:

- Voor een optimale toegankelijkheid, bereikbaarheid en veiligheid
 - dringend loopbruggen voorzien boven de gewelven.
- Voor een goede instandhouding
 - Plaatselijk herstellen van het voeg- en metselwerk
 - Vernieuwen van de bevestiging van de galmborden
 - Behandelen tegen roest of vernieuwen van de aangetaste windroeden
- Voor een duurzaam onderhoud
 - Regelmatig reinigen van de dakgoten
 - Plaatsen van nieuwe dekpannen op de kerkhofmuur en herstellen van de sloten van de hekjes
 - Reinigen toren

– Opvolgen van de aantasting in de kapconstructie

In het recente verleden liet de kerkfabriek diverse werken uitvoeren

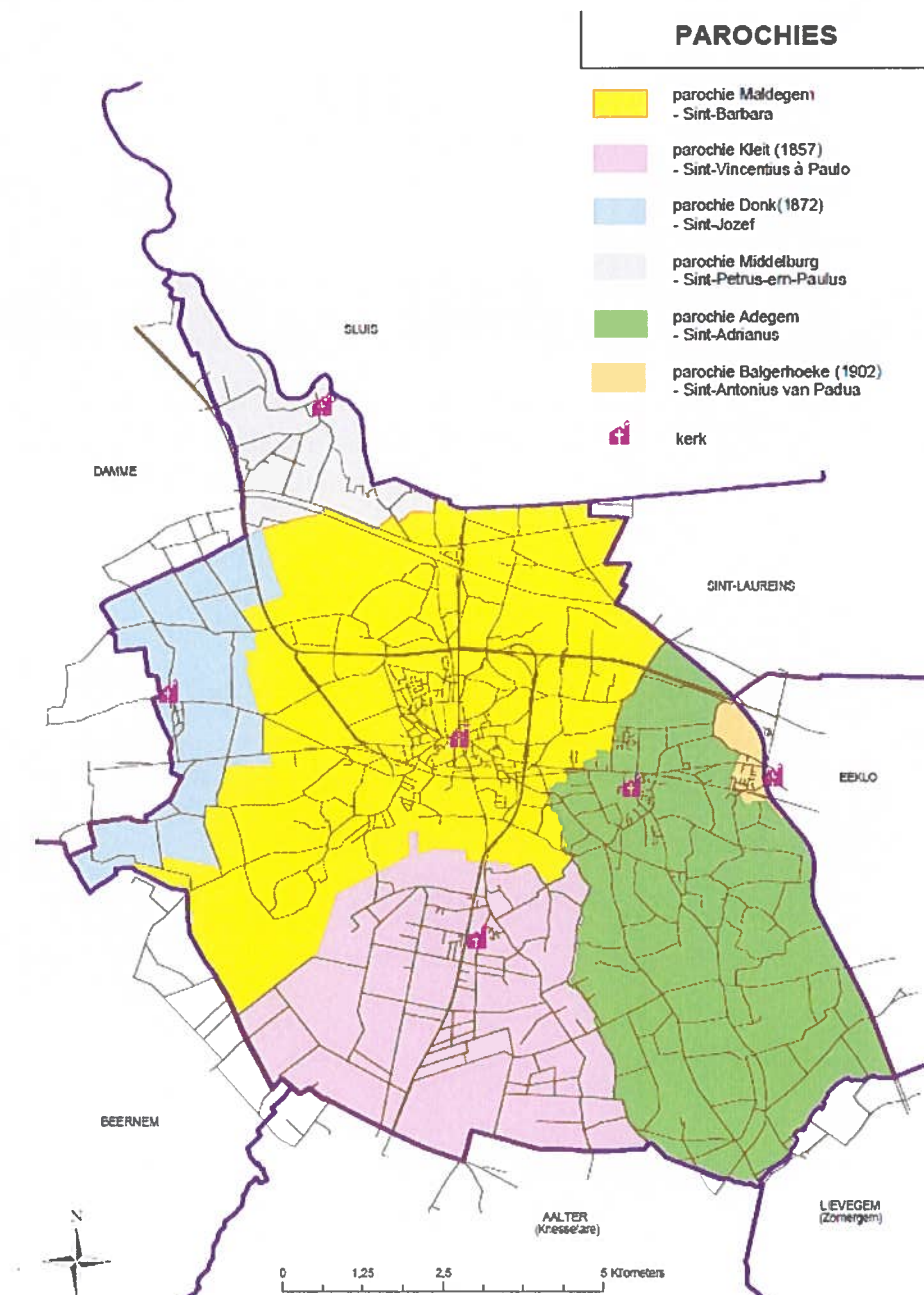
- 2007 - Herstellen van de ramen van de toren
- 2009-2010 - Plaatsen van ladderhaken op de toren en het schip, vernieuwen van de verdiepingen in de toren, incl. nieuwe zoldering en aluminiumladders en de behandeling van het torenkruis
- 2010 – behandeling tegen houtworm van het meubilair, stoelen, het orgel, de trap naar en de vloer van het doksaal
- 2011-2012 – plaatsen van een nieuwe elektriciteitskast en volledige vernieuwing van de verlichting van de kerk
- 2013 – herschilderen van de binnenkerk en het plaatsen van een nieuwe plankenvloer en vast tapijt in het hoogaltaar. Er werden ook 50 nieuwe stoelen met armleuning aangekocht.
- 2014-2015 – vernieuwen van dakgoten en aflopen
- 2015 – nieuw elektronisch programma voor het luiden van de klokken en het programmeren van de verwarming
- 2016 – herstelling toegangshekken

De kerkfabriek heeft een inventaris opgemaakt van werken die in de nabije toekomst moeten gebeuren, maar wenst dit met het centraal kerkbestuur en het gemeentebestuur te bespreken in het kader van de opmaak en realisatie van het kerkenbeleidsplan en het daaruit voortvloeiende meerjarenplan.

- Plaatsen van loopbruggen boven de gewelven (drie offertes binnen)
- Herstellen van drie glasramen (reeds offertes ontvangen)
- Hervoegen van de westelijke kant van de toren
- Werken in functie van de uitbreiding van mogelijke valorisatie-initiatieven: vernieuwen CV, geluidsinstallatie.
- Vernieuwen bliksembeveiliging conform het inspectieverslag van Heleblitz dd. 28 april 2021, is reeds uitgevoerd in 2024.
- Uitbreken houten altaarpodium, zodat oorspronkelijke vloer opnieuw zichtbaar wordt.
- Behandelen van vochtprobleem muren kerk binnen en buiten.

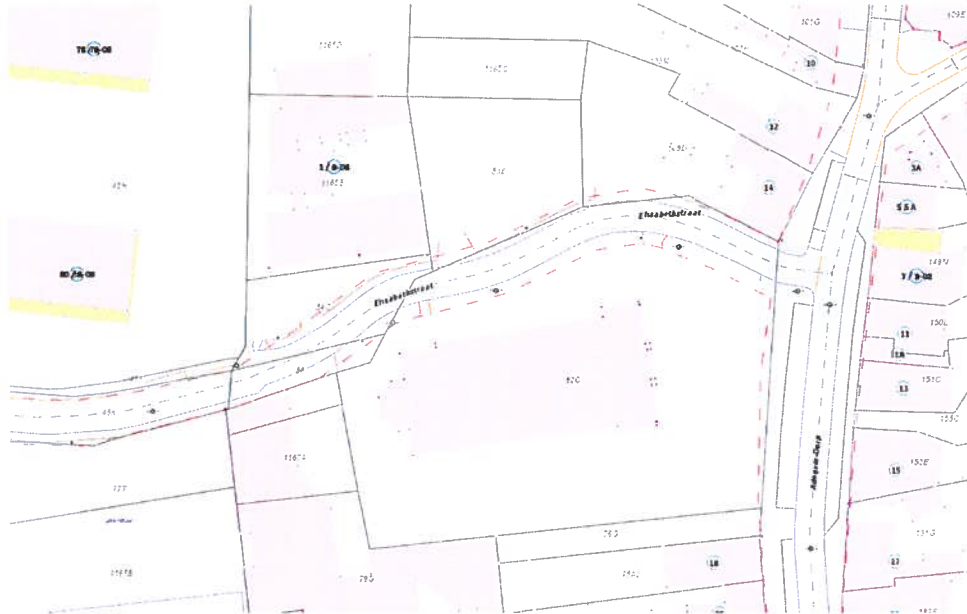
4. Situering van elk gebouw in zijn omgeving

Maldegem is het enige 3-Vlaanderenpunt, zoals gekneld tussen West-Vlaanderen, Zeeuws-Vlaanderen en de rest van Oost-Vlaanderen. Waar de grens tussen Oost- en West-Vlaanderen een eerder louter bestuurlijke grens is, ontstond de grens met Zeeuws-Vlaanderen tijdens de Staats-Spaanse Oorlogen van de 16^e en 17^e eeuw, ook gekend als de godsdienstoorlogen. De drie kerken, die in deze periode reeds bestonden (Sint-Barbara, Sint-Adrianus en Sint-Petrus en Paulus) zijn dan ook het mikpunt geweest van vernielingen en beschadigingen. Bovendien lag Middelburg eeuwenlang langs drie kanten omringd door vijandelijk gebied, nu Nederland. In de twintigste eeuw liepen verschillende kerken eveneens schade op ten gevolge van beschietingen tijdens de beide wereldoorlogen.

4.1. Sint-Adrianus

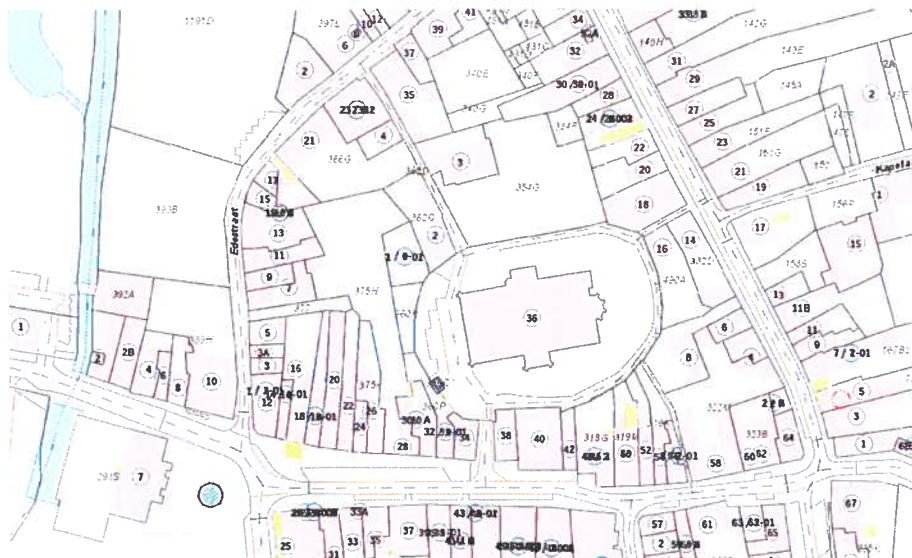
De kerk ligt in het historisch centrum van Adegem, te midden van groenaanleg, waar voorheen het kerkhof was gelegen. De kerk bepaalt wezenlijk het dorpsbeeld. In de onmiddellijke omgeving zijn geen gebouwen die storend afsteken.

Op het voormalige kerkhof zijn er nog de eeuwenoude kerkhofmuren, de restanten van de smeedijzeren hekken, het imposante Heilige Hartbeeld, de calvarie, de Godelievekapelletjes, ... stuk voor stuk getuigen van een rijk verleden, én bovendien ook toeristische troeven.

4.2. Sint- Barbara

De kerk ligt pal te midden van de 'Frankische driehoek', de oudste, historische kern van Maldegem.

De kerk ligt midden een groen kerkplein, waaraan langs alle zijden de tuinen of achterzijden van huizen palen. Hier lag het voormalige kerkhof, met de traditionele ovale vorm en

omgeven door muren en historische bebouwing. Deze site is dan ook een zeer oude getuige van de occupatie, die teruggaat tot de 9de eeuw. De heraanleg als 'hof' met begraasd erf en omringende rode beuken, haagbeukhagen en leidlinden binnen de historische bebouwde driehoek van het dorpscentrum geeft de plaats een unieke mystieke sfeer van rust en bezinning. De ontsluiting door de verschillende smalle kerkwegels, afgesloten door fraaie 18de eeuwse hekken, laat de eeuwenoude dorpsconfiguratie nog duidelijk aflezen en roepen beelden op van de traditionele leefwereld. De 18de eeuwse arduinen hekpijlers hebben door hun dodenornamentiek een sterk symbolische waarde.

De pastorie geeft rechtstreeks toegang tot dit plein. De kerk en omgeving behoort tot het beschermd dorpsgezicht, zoals bepaald in het Koninklijk besluit van 10 februari 1981.

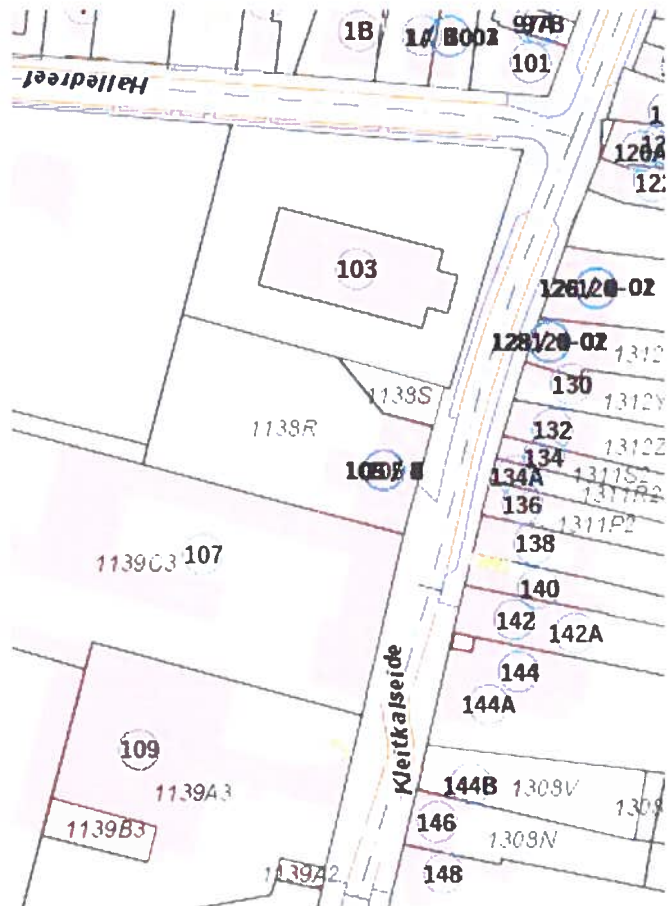
4.3 Sint-Petrus en Paulus

Midden een ommuurd kerkhof (bescherming als monument) ligt de kerk in de historische kern van de in de 15^e eeuw gestichte stad Middelburg. Meer dan de andere kerken in Maldegem, valt deze kerk van ver op in het krekenslandschap. De kerk is gelegen in de beschermde archeologische zone van het kasteel en de dorpskern.

4.4 Sint-Vincentius a Paulo

Een deels ommuurd en omhaagd kerkhof omringt de kerk, gelegen in het centrum van Kleit. Achter de kerk en het kerkhof ligt een bedevaartsoord voor de Heilige Maria. De omgeving van de kerk vertoont een gelijksoortig en passend karakter, waarin de kerk een centrale positie kreeg toebedeeld.

5. Actueel en toekomstig gebruik van de kerkgebouwen.

5.1. Algemeen

De vroegere parochies, Sint-Barbara, Sint-Adrianus, Sint-Vincentius à Paulo, Sint-Jozef en Sint Petrus en Paulus, behoren tot het dekenaat Eeklo in het bisdom Gent.

Op 23 mei 2016 werden deze vijf bovenvermelde parochies samen met de parochies Knesselare en Ursel, door het bisdom opgenomen in de nieuwe parochie Maldegem. Op 1 mei 2018 werd de nieuwe parochie Maldegem opnieuw aangepast door de fusie van de gemeente Knesselare met Aalter en werden de parochies Knesselare en Ursel bij het dekenaat Deinze gevoegd.

Sindsdien omvat de nieuwe parochie Maldegem de parochies Sint-Barbara, Sint-Adrianus, Sint-Vincentius à Paulo, Sint-Jozef en Sint Petrus en Paulus, met één pastoor-moderator, E.H. Luc Mertens, die op 29 juni 2018 benoemd werd tot pastoor van deze vijf bovenvermelde parochies. Deze vijf parochies verspreiden zich over één burgerlijke gemeente, Maldegem, met uitzondering van het meest oostelijke deel dat ressorteert onder de parochie Sint-Antonius te Balgerhoeke-Eeklo, tevens behorend tot het dekenaat Eeklo.

Bij bisschoppelijk decreet van 8 november 2019 werd de nieuwe parochie vastgelegd en de nieuwe parochienaam boven de doopvont gehouden: Heilige Drie-eenheid. En op 8 december 2019 werd de nieuw parochieploeg aangesteld. Pastoraal gezien is er dus één parochie en zo wordt er ook pastoraal gedacht en gewerkt om de beleidsvisie van het bisdom concreet te maken.

Op 30 januari 2023 werd bij bisschoppelijk decreet beslist om de parochies Sint-Jozef te Donk, Sint-Vincentius a Paulo te Kleit, Sint-Petrus en Paulus te Middelburg en Sint-Adrianus te Adegem, integraal te voegen bij de parochie Sint-Barbara te Maldegem. De naam van de parochie die ontstaat door deze samenvoeging luidt: Heilige Drie-eenheid.

Dit bisschoppelijk decreet treedt in werking op de datum van inwerkingtreding van het besluit van de Vlaamse Regering betreffende de erkenning van de opheffing van voormelde parochies en de samenvoeging met de parochie Sint-Barbara tot de nieuwe parochie Heilige Drie-eenheid.

Het ministerieel besluit van de Vlaamse overheid werd getekend op 13 december 2023 en gepubliceerd in het staatsblad van 19 december 2023.

5.1.1. Kerkplekken met zondagsviering

- **Maldegem-centrum**

Sint-Barbara is de centrumkerk waar er een zondagseucharistie wordt gevierd op zondag om 10.45 uur en waar alle sacramenten gevierd worden.

Er is wekelijks op maandagmorgen om 9.30 uur een morgenbezinning (behalve in de zomervakantie) en op woensdagavond om 18.30 uur een gezongen avondgebed (behalve in de maand juli).

De meeste uitvaarten en huwelijken in de parochie Heilige Drie-eenheid gaan door in de centrumkerk St. Barbara.

De kerk is eveneens een devotiekerk en krijgt veel bezoek over de vloer.

Sinds 1 januari 2020 worden enkel in de Sint-Barbarakerk de initiatiesacramenten gevierd (doopsel, eerste communie en vormsel).

Alle catechetische en pastorale voorbereidingen en vergaderingen (VZW Pastorale Werk en kerkfabrieken, centraal kerkbestuur) vinden plaats in Maldegem-centrum.

In Maldegem-centrum is in de pastorie het parochiesecretariaat voor de nieuwe parochie gevestigd. Er is eveneens een volwaardig nieuwe archiefruimte (voor zowel de parochie als de kerkfabriek) geïnstalleerd, die voldoet aan de hedendaagse normen.

- **Adegem**

In Sint-Adrianus is er een zondagseucharistie op zaterdagavond om 18.45 uur met daarnaast nog een mogelijkheid voor uitvaarten en huwelijken,

Voor het opluisteren van de vieringen wordt beroep gedaan op een vast benoemde organist.

Er is het bloeiend koor Canticorum, dat niet alleen uitsluitend kerkgebonden is.

5.1.2. Kerkplekken zonder zondagsviering:

In de kerk van **Kleit** wordt sinds 1 maart 2019 geen zondagseucharistie meer gevierd.

- **Kleit**

In Sint-Vincentius à Paulo is er wekelijks op donderdag een avondeucharistie om 19.00 uur en op woensdag een morgengebed om 8.00 uur, met daarnaast nog een mogelijkheid voor uitvaarten en huwelijken, evenals schoolvieringen.

Naast de kerk van Kleit bevindt zich het bedevaartsoord O. L. Vrouw van Kleit en de H. Rita met vooral in de maanden mei en juni het bezoek van bedevaarts-groepen. Er is ook de jaarlijkse Mariaviering met lichtprocessie op 15 augustus om 20.00 uur aan de grot en de vieringen voor de feestdag van de H. Rita en 1 mei als start van de meimaand. In 2020 is er een centrale werkgroep rond de Mariagrot opgericht.

De parochieploeg wil de kerk behouden voor de eredienst met mogelijkheid tot zondagsviering. De kerk zal dan ook een aanvullende rol op zich nemen ten behoeve van het bedevaartsoord Onze Lieve Vrouw van Kleit en de Heilige Rita-verering.

5.2. Gebruik in functie van valorisatie en herbestemming

5.2.1. valorisatie

De kerkfabriek H. Drie-eenheid staat open voor valorisatie. Voorstellen tot valorisatieinitiatieven worden in samenspraak tussen de kerkraad en de bedienaar van de eredienst overlegd en beslist.

5.2.2. Herbestemming

- **Sint-Petrus en Paulus (Middelburg)**

De kerkfabriek is vragende partij om de kerk te herbestemmen op basis van het *'ontwerpend haalbaarheidsonderzoek inzake de transformatie van het kerkgebouw voor herbestemming'* en de vier scenario's zoals weerhouden in de kerkraad van 20 juni 2020.

Bij de opstart voor het uittekenen van een herbestemming zijn alvast de volgende aspecten van belang:

- de studie *'ontwerpend haalbaarheidsonderzoek inzake de transformatie van het kerkgebouw voor herbestemming'*
- de visie van de pastoraal-kerkelijke overheid
- visie van het gemeentebestuur en
- actoren in de academische, regionale, culturele en toeristische netwerken

Onder leiding van de kerkfabriek, hierin ondersteund door de gemeente, werd in 2023 en 2024 een participatief traject opgestart waarbij gepolst werd naar mogelijke bestemmingsmogelijkheden en vervolgens de opportuniteit en haalbaarheid wordt getoetst.

De invulling van de herbestemming zal conform de bisschoppelijke aanbevelingen op een waardige en niet kwetsende wijze voor de gevoelens van de gelovigen worden uitgevoerd.

- **Sint-Adrianus**

Zowel in het kerkenbeleidsplan van 2017 als in het pastoraal plan is vooropgesteld dat er in de nabije toekomst nog slechts twee kerken in gebruik zullen blijven ten behoeve van de liturgie.

In het kerkenbeleidsplan van 2017 werden Sint-Barbara en Sint-Adrianus voorbehouden voor de erediensten. Uiteraard blijven beide kerken in aanmerking komen voor diverse valorisatieprojecten en eventueel nevenbestemming. Zo werd maximaal ingezet op de valorisatie van de kerk via ondermeer bliksembeveiliging, verwarming, verlichting en elektriciteit, camerabewaking en inbraakpreventie.

De kerk Adegem zal naar de toekomst toe herbestemd worden.

De realisatie van de herbestemming kan pas starten nadat de kerk is onttrokken aan de eredienst en vervolgens ontwijd.

5.3. Schematisch overzicht per kerk

5.3.1. Sint-Adrianus

Religieuze invulling

- Wekelijkse eucharistieviering op zaterdag
- Vieringen op kerkelijke hoogdagen die niet, of niet altijd op zondag vallen
- Andere vieringen: o.a. 11-novemberdienst, kermisdiensten
- uitvaarten en huwelijksvieringen

- repetities van het gemengd koor Canticorum
- Geleide klasbezoeken vrije basisschool De Papaver
- De kerk is alle dagen open van 8.30 u. tot 17 u. voor individueel gebed

valorisatie

- De kerk is alle dagen open van 8.30 u. tot 17 u. Er is passende achtergrondmuziek
- orgelconcerten door Orgelpunt Adegem, al dan niet in het kader van de programmatie van CC Den Hoogen Pad
- (Kerst)concerten door externe organisatoren
- Deelname aan diverse evenementen zoals Week van de Amateurskunsten en de Nacht van de Meetjeslandse kerken, erfgoeddag en monumentendag
- Toegankelijk voor lezingen en gegidste bezoeken, filmopname, ...
- Gebruik door de school als broodrefter

5.3.2. Sint-Barbara

Religieuze invulling

- De Sint-Barbarakerk blijft de hoofdkerk en wordt de nieuwe parochiekerk en zal aldus een centraal religieuze en liturgische rol blijven vervullen voor de parochie Maldegem.
- eucharistieviering op zondagmorgen
- Vieringen op kerkelijke hoogdagen die niet op zondag vallen
- eerste communievieringen
- vormselvieringen
- Doopvieringen op zaterdag en/of zondag
- Uitvaarten en huwelijksvieringen
- Andere jaarlijkse vieringen: 21 juli-viering, 11 november-viering, 2 kermisdiensten, verschillende wijkmissen, ...
- De kerk is alle dagen open voor individueel gebed (en bezoek)

Valorisatie, nevenbestemming en/of herbestemming

- De kerk is alle dagen open voor bezoek (en individueel gebed)
- De kerk wordt gebruikt door de middelbare school voor het vak godsdienst
- Monumentendag
- Medegebruik van de Poolse gemeenschap met Pasen
- (kunst) historische gidsbeurten of rondleidingen, concerten, voordrachten, tijdelijke tentoonstellingen
- Parochierecepties en parochiefeestelijkheden
- ...

5.3.3. Sint-Petrus en Paulus

Religieuze invulling

- Onttrokken aan de eredienst

Valorisatie, nevenbestemming en/of herbestemming

- Concerten, oa in samenwerking met Anima Eterna
- Tentoonstellingen, voordrachten en lezingen
- Kunstenfestival Aardenburg-Middelburg (tentoonstelling, concert, lezing)

- Project Vlaamse Meesters in Situ (Openbaar Kunstbezit Vlaanderen)⁹
- Open Monumentendag en Open Kerkendag
- De kerk is alle dagen open voor bezoek (en individueel gebed)
- ...

Zo bieden zich alvast volgende, bijkomende mogelijkheden aan:

- Historisch bezoekerscentrum
- Toeristische uitbouw van de toren
- Open monumentendag
- ...

5.3.4. Sint-Vincentius a Paulo

Religieuze invulling

- Wekelijks een eucharistie op donderdagavond en morgengebed op woensdagmorgen
- Uitvaarten en huwelijksvieringen
- De kerk is alle dagen open voor individueel gebed (en bezoek)
- gelegenheidsvieringen nav bedevaart (bedevaatskerk)
- jaarlijks Mariabedevaart op 15 augustus
- viering 1 mei als start van de meimaand
- viering van de Heilige Rita met rozenzegening

Valorisatie, nevenbestemming en/of herbestemming

- concerten en voordrachten
- De kerk is alle dagen open voor bezoek (en individueel gebed)
- Open monumentendag
- Gidsbeurten of rondleidingen
- Tijdelijke tentoonstellingen

6. Pastoraal-kerkelijke visie op het toekomstig gebruik van de kerken

Op advies van de parochieploeg en in samenspraak met de door het representatief orgaan aangestelde verantwoordelijke, werd het volgende besloten:

In de parochie H. Drie-eenheid in Maldegem blijven voorlopig 3 kerkgebouwen over voor de eredienst, met name Adegem, Kleit en Maldegem Centrum,

waarvan **kerk Maldegem de -hoofdkerk** is waar alle sacramenten en liturgievieringen kunnen gevierd worden en de centrale ontmoetingsplaats wordt.

-Kerk Kleit: blijft eredienstgebouw met verbinding met bedevaartsoord en waar ook nog uitvaarten en huwelijken en weekdagvieringen (evt. weekendvieringen) kunnen doorgaan.

-Kerk Adegem: wordt een uitdoofscenario dat zich zal voltrekken in de loop van 2025-2031 met uiteindelijk de onttrekking aan de eredienst en teruggave van het kerkgebouw aan de gemeente die eigenaar is. Voorlopig is er nog een zondagsviering (wordt in de komende periode afgebouwd) en kunnen er wel nog uitvaarten en huwelijken doorgaan.

Noot: Kerk Middelburg: is ondertussen onttrokken aan de eredienst, de fase van herbestemming is gestart tussen kerkfabriek en gemeente.

De parochieploeg en de pastoor zijn ervan overtuigd dat hun besluit het pastoraal en liturgisch aanbod een nieuwe impuls biedt om de nieuwe beleidsvisie van het bisdom in de parochie Heilige Drie-eenheid te kunnen realiseren en te verdiepen en op die manier een sterke onthalende kerkgemeenschap te kunnen worden.

Tot zolang de respectieve kerken in gebruik blijven voor de regelmatige eredienst, neemt de kerkelijke overheid eenzelfde open en maatschappelijk betrokken houding aan zowel op het vlak van de pastoraal en de liturgie als voor de diverse valorisatieprojecten.

7. ACTIEPLAN 2025 – 2031

7.1. Sint-Barbara

De Sint-Barbarakerk blijft de hoofdkerk van Maldegem en zal de centrale, religieuze en liturgische rol vervullen binnen de parochie Heilige Drie-eenheid te Maldegem.

In samenspraak met de bedienaar van de eredienst en de kerkfabriek kunnen projecten in het kader van valorisatie worden gerealiseerd.

7.2. Sint-Vincentius a Paulo

Als tweede kerk voor de beleving van de eredienst in Maldegem is Sint-Vincentius a Paulo aangeduid. Deze kerk zal tevens als bedevaartskerk worden gebruikt in uitbreiding van het bedevaartsoord, toegewijd aan O. L. L. Vrouw en de nabijgelegen kapel ter ere van Sint-Rita.

In samenspraak met de bedienaar van de eredienst en de kerkfabriek kunnen projecten in het kader van valorisatie (en eventueel ook nevenbestemming) worden gerealiseerd binnen het kerkgebouw.

7.3. Sint-Adrianus

De Sint-Adrianuskerk blijft voorlopig eredienstkerk met valorisatie.

In de periode van 2025-2031 al naargelang de parochiale evolutie en noodzaak zal ook deze kerk onttrokken worden aan de eredienst en herbestemd worden.

7.4. Sint-Petrus en Paulus

De herbestemmingsprocedure is gestart.

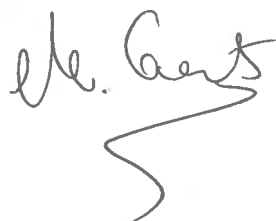
De Kerkfabriek H. Drie-eenheid keurt het kerkenbeleidsplan goed in zitting van 29 april 2025

Het kerkenbeleidsplan zal in het kader van het administratief toezicht opeenvolgend worden voorgelegd aan

- Het bisdom Gent
- De gemeenteraad van Maldegem
- De Agentschappen Binnenlands bestuur en Onroerend Erfgoed

Namens de kerkfabriek Heilige Drie-eenheid

Maria-Katarina (Mieke) Aerts
voorzitter

Namens de door het representatief orgaan aangestelde verantwoordelijke

Luc Mertens,
Pastoor

Namens het gemeentebestuur

Koenraad De Ceuninck,
Burgemeester

Digitaal ondertekend door
Koenraad De Ceuninck
(Signature)
Datum: 17/09/2025 14:03:13

Britt Schouppe
Algemeen Directeur

Digitaal ondertekend door
Britt Schouppe (Signature)
Datum: 18/09/2025 14:53:21

maldegem

PROVINCIE OOST-VLAANDEREN
ARRONDISSEMENT GENT-EEKLO

GEMEENTE MALDEGEM

Voorlopig afschrift in afwachting van de goedkeuring van het verslag door de gemeenteraad

BESLISSING VAN DE GEMEENTERAAD
GENOMEN IN ZITTING VAN 26 JUNI 2025

Aanwezig:

Anneke Gobeyn, Voorzitter;
Koenraad De Ceuninck, Burgemeester;
Annelies Lammertyn, Peter Van Hecke, Marten De Jaeger, Rita Verleye en Rudi De Smet, Schepenen;
Jason Van Landschoot, Wim Swyngedouw, Nicole Maenhout, Leandra Decuyper, Dino Lateste, Kiran Van Landschoot, Timothy De Groote, Henk Deprest, Ineke Hebbrecht, Cedric De Smet, Leen Anthuenis, Danté Basslé, Patrice Timmerman, Robin Van Kerschaver, Maxim Vandemoere, Christiaan Verstrynghe en Valentijn De Lille, Raadsleden;
Britt Schouppe, Algemeen directeur.

Verontschuldigd:

Valerie Taeldeman, Schepenen;
Lut D'Hondt en Emma De Smet, Raadsleden;

KERKENBELEIDSPLAN 2025-2031: GOEDKEURING

Juridische gronden

- De wet van 29 juli 1991 betreffende de uitdrukkelijke motivering van de bestuurshandelingen.
- Artikel 28 § 1 van het decreet over het lokaal bestuur van 22 december 2017 waarin wordt bepaald dat dit punt in openbare zitting behandeld wordt.
- Artikel 40 § 1 van het decreet over het lokaal bestuur van 22 december 2017 waarin wordt bepaald dat de gemeenteraad beschikt over de volheid van bevoegdheid ten aanzien van de gemeentelijke aangelegenheden.
- Artikel 41 van het decreet over het lokaal bestuur van 22 december 2017 waarin wordt bepaald dat volgende bevoegdheden niet aan het college van burgemeester en schepenen kunnen worden toevertrouwd:
 - 9° beslissingen die een wet, een decreet of een uitvoeringsbesluit uitdrukkelijk aan de gemeenteraad voorbehoudt
- Decreet van 7 mei 2004 betreffende de materiële organisatie en werking van de erkende erediensten.
- Conceptnota "een toekomst voor de Vlaamse parochiekerk" van 24 juni 2011 van de heer Geert Bourgeois.
- Decreet van 12 juli 2013 houdende toekenning van subsidies voor gebouwen van de eredienst, gebouwen voor de openbare uitoefening van de niet-confessionele morele dienstverlening en crematoria.
- Beslissing van de gemeenteraad van 29 juni 2017 houdende goedkeuring van het kerkenbeleidsplan.
- Omzendbrief van 22 april 2025 met betrekking tot het indienen van het goedgekeurd kerkenbeleidsplan.

Feiten

- Vanaf 2025 moet elke gemeente over een kerkenbeleidsplan beschikken, zo bepaalt artikel 33/2 van het eredienstendecreet van 7 mei 2004. Voordien was een kerkenbeleidsplan niet verplicht. Het was wel een vereiste voor de toekenning van subsidies voor restauratiewerken aan beschermde kerken van het Agentschap Onroerend Erfgoed.
- Het kerkenbeleidsplan mag niet ouder zijn dan zes maanden bij de indiening van het financieel meerjarenplan 2026-2031 van de kerkfabriek.

- Ten laatste op 1 juni 2025 dienden de gemeente en de bisschoppelijke overheid een kerkenbeleidsplan op te stellen of een bestaand kerkenbeleidsplan te herbevestigen. De datum van 1 juni 2025 is een termijn van orde.
- Het Agentschap Binnenlands bestuur legt er de nadruk op dat een kerkenbeleidsplan een belangrijk beleidsdocument is voor de gemeente en voor de kerkelijk verantwoordelijken omdat het een gedragen visie en afspraken bevat over de toekomstige functie van alle parochiekerken op het grondgebied van de gemeente.
- Een kerkenbeleidsplan is een schriftelijk document dat de langetermijnvisie voor alle parochiekerken op het grondgebied van een gemeente bevat. Het moet ondertekend zijn door het gemeentebestuur en de bisschop.
- Een kerkenbeleidsplan vormt mee de basis voor de meerjarenplannen van de rooms-katholieke kerkfabrieken én is een element in de opmaak van de gemeentelijke BBC-meerjarenplannen 2026-2031.
- Het kerkenbeleidsplan bevat minstens:
 - een beschrijving van de betrokken kerken, met hun cultuurhistorische waarde, hun beschermingsstatuut en hun bouwfysische toestand.
 - informatie over de eigendomstoestand.
 - de situering van elke kerk in zijn ruimtelijke omgeving.
 - een beschrijving van het actuele gebruik en de actuele functie van de betrokken kerken.
 - een onderbouwde visie op het toekomstige gebruik en de toekomstige functie van de betrokken kerken, inclusief een plan van aanpak over de wijze waarop de toekomstige invulling (eredienst, valorisatie, medegebruik, neven- en herbestemming) kan worden gerealiseerd.
- De kerkfabriek maakt binnen de visie van de pastorale eenheid een beslissing voor het toekomstig gebruik en de toekomstige functie van het kerkgebouw. Daarbij heeft zij de keuze tussen:
 1. valorisatie: met respect voor het normale gebruik van de parochiekerk (erediensten), wordt ruimte voorzien voor een occasioneel en passend gebruik van het kerkgebouw voor andere activiteiten zoals kunsthistorische rondleidingen, concerten, voordrachten, ...
 2. medegebruik: hiermee wordt het kerkgebouw ter beschikking gesteld voor religieuze activiteiten van andere katholieke of christelijke geloofsgemeenschappen.
 3. Nevenbestemming: de parochiekerk wordt nog steeds gebruikt voor de erediensten, maar

er

zijn

structurele

nevenbestemming

maar in een kleinere ruimte

kan

wordt op een meer structurele wijze andere activiteiten toegelaten. Dit kan nevenbestemming in de tijd: het kerkgebouw wordt buiten de uren van de erediensten op regelmatige,

wijze gebruikt door derden voor andere activiteiten. Dit kan eveneens gaan om in de ruimte: het kerkgebouw wordt nog gebruikt voor de erediensten

waarbij het overige deel van het gebouw een andere bestemming krijgt.

4. Herbestemming: in dit geval komt het kerkgebouw niet meer in aanmerking voor religieuze activiteiten en wordt dus aan de eredienst onttrokken waarna het gebouw een nieuwe functie

krijgen.

- De gemeenteraad keurde in zitting van 29 juni 2017 een eerdere versie van kerkenbeleidsplan goed.
- Voor de opmaak van het voorliggende kerkenbeleidsplan werd in overleg tussen de gemeente en de kerkfabriek verder gewerkt op de tekst van het kerkenbeleidsplan van 2017. Dit mondde in 2023 uit in een actualisatie van de tekst. Deze tekst bleef echter een werkdocument en werd nog niet voorgebracht op de kerkraad of de gemeenteraad. Deze tekst is wel gebruikt als basis voor het nieuwe Kerkenbeleidsplan 2025-2031 zoals het nu voorligt.
- Het Kerkenbeleidsplan 2025 - 2031 van de Kerkfabriek Heilige Drie-eenheid werd door de kerkraad goedgekeurd in zitting van 29 april 2025.
- Het Kerkenbeleidsplan 2025 - 2031 werd door de voorzitter van de kerkfabriek op 14 mei 2025 per mail bezorgd.
- Op 23 mei 2025 vond een overleg over de tekst plaats tussen vertegenwoordigers van de kerkfabriek en het gemeentebestuur.
- Waar in 2017 de voorkeur voor een tweede kerk ten behoeve van de liturgische erediensten naar de Sint-Adrianuskerk te Adegem ging, opteert de parochieploeg nu in samenspraak met de kerkfabriek Heilige Drie-eenheid voor de kerk van Sint-Vincentius à Paulo te Kleit, met als argumentatie:
 - De kerk kan een aanvullende functie en versterking betekenen voor het aanpalende bedevaartsoord, toegewijd aan O. L. Vrouw, en de bijhorende Sint-Ritakapel
 - De kerk kan zo beter dan de andere kerken de rol vervullen van een laagdrempelig onthaal- en ontmoetingspastoraal.

- De kerk van Kleit past in het kader van de geloofsbelevens en de organisatie van de liturgie beter in een geografisch spreidingsplan voor het dekenaat Eeklo, gelet op de nabijheid van de kerk van Sint-Antonius van Padua te Balgerhoeke - Eeklo ten opzichte van de Sint-Adrianuskerk.
- Vermits de draagkracht voor de parochie H. Drie-eenheid te klein is geworden, is het pastoraal aangewezen om in de nabije toekomst slechts twee kerkplekken te behouden om een onthalende geloofsgemeenschap op een waardige en kwaliteitsvolle wijze te kunnen blijven waarborgen.
- De kerk St. Petrus en St. Paulus is aan de eredienst onttrokken. In het onttrekkingsdecreet wordt reeds verwezen naar de St. Vincentius à Paulokerk te Kleit al alternatief. "De gelovigen kunnen zich voor de deelname aan de zondags- en andere vieringen richten naar de Sint-Barbarakerk in Maldegem-Centrum en de Sint-Vincentius a Paulokerk in Maldegem-Kleit.
- De kerkfabriek H. Drie-eenheid staat open voor de bestemming "valorisatie". Voorstellen tot valorisatieinitiatieven worden in samenspraak met de kerkraad en de bedienaar van de eredienst overlegd en beslist.
- De kerkfabriek is vragende partij om de Sint-Petrus en Pauluskerk in Middelburg te herbestemmen op basis van het 'ontwerpend haalbaarheidsonderzoek inzake de transformatie van het kerkgebouw voor herbestemming' en de vier scenario's zoals weerhouden in de kerkraad van 20 juni 2020.
- Bij de opstart voor het uittekenen van een herbestemming zijn alvast de volgende aspecten van belang:
 - de studie 'ontwerpend haalbaarheidsonderzoek inzake de transformatie van het kerkgebouw voor herbestemming'.
 - de visie van de pastoraal-kerkelijke overheid.
 - visie van het gemeentebestuur en
 - actoren in de academische, regionale, culturele en toeristische netwerken.
- In de loop van 2023 en 2024 werd een participatief traject doorlopen waarbij gepolst werd naar mogelijke bestemmingsmogelijkheden en vervolgens de opportuniteit en haalbaarheid werd getoetst.
- De invulling van de herbestemming zal conform de bisschoppelijke aanbevelingen op een waardige en niet kwetsende wijze voor de gevoelens van de gelovigen worden uitgevoerd.
- Zowel in het kerkenbeleidsplan van 2017 als in het pastoraal plan is vooropgesteld dat er in de nabije toekomst nog slechts twee kerken in gebruik zullen blijven ten behoeve van de liturgie.
- De Sint-Adrianuskerk Adegem zal naar de toekomst toe herbestemd worden.
- De realisatie van deze herbestemming kan pas starten nadat de kerk onttrokken is aan de eredienst en vervolgens ontwijd.

Argumentatie

- Het Eredienstendecreet (nieuw artikel 33/2) verplicht iedere gemeente om over een actueel en officieel goedgekeurd kerkenbeleidsplan te beschikken in de eerste maanden van de nieuwe gemeentelijke bestuursperiode. Dat plan zal de basis vormen voor de meerjarenplannen van de kerkfabrieken (met daarin opgenomen de investeringsbehoeften) en de meerjarenplannen 2026-2031 van de gemeenten zelf.
- Iedere gemeente moet dus in de eerste jaarhelft van 2025 een kerkenbeleidsplan opmaken of een bestaand plan expliciet herbevestigen of bijsturen.
- De voorliggende tekst van het kerkenbeleidsplan 2025-2031 bouwt voort op de tekst van het kerkenbeleidsplan 2017 dat in 2023 reeds in overleg tussen kerkfabriek en gemeentebestuur geactualiseerd werd.
- De kerkfabriek wenst in de toekomst twee parochiekerken open te houden voor de eucharistievieringen: Sint-Barbara in het centrum van Maldegem en Sint-Vincentius à Paulo in Kleit.
- De Sint-Barbarakerk is eigendom van de gemeente, de Sint-Vincentius à Paulokerk in Kleit is eigendom van de kerkfabriek.
- De weekendvieringen blijven doorgaan in de kerk van Kleit, niet in de Sint-Adrianuskerk in Adegem. Deze laatste is eigendom van de gemeente. Die keuze beïnvloedt de gemeentelijke bijdrage. De kerk is in goede staat. Compartimentering is mogelijk, mits investering. Diverse vormen van valorisatie zijn denkbaar, zolang ze de liturgische functie respecteren. In dat kader zal ook de nood aan sanitaire voorzieningen actueel worden. Na een inspectie door Monumentenwacht Oost-Vlaanderen op 4 maart 2024 wordt bovendien dringend aangeraden om loopbruggen boven de gewelven te voorzien en de aantasting van de kapconstructie op te volgen.
- De kerk in Adegem is in goede staat, maar in afwachting van een herbestemming zullen de kosten voor onderhoud en herstelling ten laste van het gemeentebestuur blijven, ook al zullen er in de nabije toekomst geen eucharistievieringen meer gehouden worden.
- Het actieplan 2025-2031 van de kerkfabriek voor de vier kerken op het grondgebied van lokaal bestuur Maldegem is als volgt:
 - Sint-Barbara

- De Sint-Barbarakerk blijft de hoofdkerk van Maldegem en zal de centrale, religieuze en liturgische rol vervullen binnen de parochie Heilige Drie-eenheid te Maldegem.
- In samenspraak met de bedienaar van de eredienst en de kerkfabriek kunnen projecten in het kader van valorisatie worden gerealiseerd.
- Sint-Vincentius a Paulo
 - Als tweede kerk voor de beleving van de eredienst in Maldegem is Sint-Vincentius a Paulo aangeduid. Deze kerk zal tevens als bedevaatskerk worden gebruikt in uitbreiding van het bedevaartsoord, toegewijd aan O. L. Vrouw en de nabijgelegen kapel ter ere van Sint-Rita.
 - In samenspraak met de bedienaar van de eredienst en de kerkfabriek kunnen projecten in het kader van valorisatie (en eventueel ook nevenbestemming) worden gerealiseerd binnen het kerkgebouw.
- Sint-Adrianus
 - De Sint-Adrianuskerk blijft voorlopig een eredienstkerk met valorisatie.
 - In de periode van 2025-2031, al naargelang de parochiale evolutie en noodzaak, zal deze kerk onttrokken worden aan de eredienst en herbestemd worden.
- Sint-Petrus en Paulus
 - De herbestemmingsprocedure voor de Sint-Petrus en Pauluskerk is gestart.

Tussenkomsten

- door raadslid Maxim Vandemoere (Open Vld De Merlaan)
- door raadslid Jason Van Landschoot (Open Vld De Merlaan)
- door schepen Peter Van Hecke (Ons Dorp)
- door burgemeester Koenraad De Ceuninck (cd&v)

Besluit

18 stemmen voor: Anneke Gobeyn, Koenraad De Ceuninck, Annelies Lammertyn, Peter Van Hecke, Marten De Jaeger, Rita Verleye, Rudi De Smet, Nicole Maenhout, Leandra Decuyper, Dino Lateste, Kiran Van Landschoot, Henk Deprest, Ineke Hebbrecht, Cedric De Smet, Leen Anthuenis, Danté Basslé, Patrice Timmerman en Robin Van Kerschaver

5 stemmen tegen: Jason Van Landschoot, Wim Swyngedouw, Maxim Vandemoere, Christiaan Verstrynge en Valentijn De Lille

1 onthouding: Timothy De Groote

Artikel 1:

De gemeenteraad keurt het Kerkenbeleidsplan 2025-2031, zoals in bijlage bij deze nota, goed :

Artikel 2:

Een uittreksel van deze beslissing zal bezorgd worden aan het Bisdom Gent en aan de Kerkfabriek Heilige Drie-eenheid Maldegem.

NAMENS DE GEMEENTERAAD:

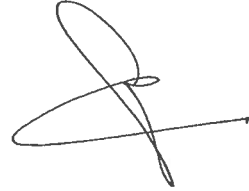
Algemeen directeur
(w.g.) Britt Schouppe

Voorzitter
(w.g.) Anneke Gobeyn

VOOR EENSLUIDEND AFSCHRIFT:

Algemeen directeur

Voorzitter

Britt Schouppe

Anneke Gobeyn

Bisdom Gent

Goedkeuring Kerkenbeleidsplan gemeente MALDEGEM 2026 -2031

Joris De Jonghe, diocesaan administrator van het bisdom Gent, verklaart hierbij dat hij heeft kennis genomen van het *Kerkenbeleidsplan 2026 – 2031 voor de gemeente MALDEGEM* en dat hij dit plan goedkeurt.

Gent, 18 september 2025

Joris De Jonghe
diocesaan administrator

